

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

JOURNAL OF MANAGEMENT SCIENCE UDON THANI RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (กันยายน – ตุลาคม 2562)

Vol.1 No.5 (September – October 2019)

ISSN 2228-8031 (Print)

ISSN 2697-5300 (Online)

บทความวิจัย

- **ตัวแบบปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย** 1
ปรภากร พิพัฒน์สูงเนิน
- **การประเมินประสิทธิผลและความคุ้มค่าโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี** 19
ศักรินทร์ วังคะฮาด
- **การประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว
และเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นของเทศบาลนครอุดรธานี** 35
ธัญญธร ทูมมาตัน
- **ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวคำชะโนด: กรณีศึกษาบ้านโนนเมือง
ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี** 49
จามจุรี ผาสุราช และ ศรัญญา สุขประเสริฐ
- **อุปสงค์การนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม** 61
ฟาน ถิ กวี เขียน
- **ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง
จังหวัดหนองคาย** 71
ลลิตา ป่าสันทม

วารสารวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (กันยายน – ตุลาคม 2562)
JOURNAL OF MANAGEMENT SCIENCE
UDON THANI RAJABHAT UNIVERSITY
Vol. 1 No. 5
September – October 2019
ISSN 2228-8031 (Print)
ISSN 2697-5300 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (กันยายน – ตุลาคม 2562)

วัตถุประสงค์

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการในกลุ่มสาขาต่าง ๆ ได้แก่ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป นิเทศศาสตร์ การบัญชี เศรษฐศาสตร์ การจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยว และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีและผู้เขียนจากหน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นการเผยแพร่และส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการระหว่างคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และบุคคลทั่วไป โดยบทความที่ได้รับการตีพิมพ์นั้น ล้วนผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์บทความละ 2 ท่าน

เจ้าของ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กำหนดการเผยแพร่

6 ฉบับต่อปี

ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ (กำหนดออกเดือนกุมภาพันธ์)

ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน (กำหนดออกเดือนเมษายน)

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน (กำหนดออกเดือนมิถุนายน)

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม (กำหนดออกเดือนสิงหาคม)

ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม (กำหนดออกเดือนตุลาคม)

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม (กำหนดออกเดือนธันวาคม)

การจัดพิมพ์

ฉบับละ 300 เล่ม

สถานที่พิมพ์

ศักดิ์ศรีอักษรการพิมพ์

เลขที่ 33 ถนนทหาร ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์: 042-341202 โทรสาร: 042-341203

สถานที่ติดต่อ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

อาคาร 3 เลขที่ 64 ถนนทหาร ตำบลหมากแข้ง

อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์: 042-211040 ต่อ 1160 โทรสาร: 042-211069

วารสารวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (กันยายน – ตุลาคม 2562)

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรูญ ถาวรจักร

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุพาลัย ทองธีรราช

คณบดีคณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภกฤต ปิตีพัฒน์

รองคณบดีคณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. เผ่าไทย วงศ์เหลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา จิ่งสุวดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญฤดี ตันตระกูล

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ ศรีวัชรธรรมะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทยรัตน์ ภาสน์พิพัฒนกุล

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฏา ณ หนองคาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ อมรภิญโญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สายสีสด

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชต สอนสวัสดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชฎาภรณ์ แสงทามาศย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ดร.สาวิตรี บุญมี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

วารสารวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (กันยายน – ตุลาคม 2562)

คณะกรรมการดำเนินงาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภกฤต ปิติพัฒน์	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพรภัฏ เลิศปรีดากร	กรรมการฝ่ายตรวจสอบภาษาต่างประเทศ
นายพีระชัย ศรีบุญเรือง	กรรมการฝ่ายสารสนเทศ
นายณฤพนธ์ ลาลด	กรรมการฝ่ายออกแบบรูปเล่ม
นางสาวชวพร แสงราม	กรรมการฝ่ายการเงินและพัสดุ
นางธนารีย์ เลิศนราพันธ์	กรรมการฝ่ายพิสูจน์อักษร
นางสาวอารยา ศรีสาพันธ์	กรรมการและเลขานุการ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ
วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (กันยายน – ตุลาคม 2562)

รองศาสตราจารย์ ดร.กิงพร ทองใบ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผไทรัตน์ ภาสน์พิพัฒนกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลภัสรดา พิชญาธีรนาถ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ ลักษณะนิยานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัญญา สิ้นชิ้น	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชฎาภรณ์ แสงทามาศย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ดร.อัญชลี โกกะนุช	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ดร.ธัญญ์นิธิ จิรพัฒนาพรสิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ดร.สมคิด นาพรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทบรรณาธิการ

วารสารฯ นี้เป็นฉบับที่ห้าของปีแรกที่เริ่มตีพิมพ์ เป็นการนำเสนอบทความวิจัยที่มีความน่าสนใจอย่างหลากหลายและสอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจในประเด็นต่างๆ เช่น ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ ปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าไทยจากเวียดนาม เป็นต้น โดยกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งในแง่ของการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาองค์กร ท้องถิ่น และประเทศชาติ การนำไปกำหนดเป็นนโยบาย หรือแม้แต่การวิจัยเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ในอนาคต

ศุภกฤต ปิติพัฒน์

บรรณาธิการ

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียน (Duties of Authors)

- ผู้เขียนต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้น เป็นผลงานใหม่และไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน
- ผู้เขียนต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ไม่บิดเบือนข้อมูลหรือให้ข้อมูลเท็จ
- ผู้เขียนต้องอ้างอิงผลงานของผู้อื่น หากมีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานตนเอง รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความตามรูปแบบที่กำหนด
- ผู้เขียนต้องเขียนบทความวิจัยให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด
- ผู้เขียนที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยจริง
- ผู้เขียนต้องระบุแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยนี้
- ผู้เขียนต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (หากมี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

- บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้
- บรรณาธิการวารสารต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
- บรรณาธิการวารสารต้องตัดสินใจในการคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
- บรรณาธิการวารสารต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว
- บรรณาธิการวารสารต้องไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความเพราะความสงสัยหรือไม่แน่ใจ ต้องหาหลักฐานมาพิสูจน์ข้อสงสัยนั้น
- บรรณาธิการวารสารต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน ผู้ประเมิน และทีมผู้บริหาร
- บรรณาธิการวารสารต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง โดยใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร ไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น
- หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจงประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินบทความ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความที่ส่งมา เพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ (Confidentiality)
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตัวเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน เช่น เป็นผู้ร่วมโครงการ หรือรู้จักผู้เขียนเป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับ มาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความวิจัย
4. ผู้ประเมินบทความต้องระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินด้วย นอกจากนี้ หากมีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วย

สารบัญ

บทบรรณาธิการ.....	vi
จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	vii
สารบัญ.....	ix
ตัวแบบปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของไทย	
ปราการ พิพัฒน์สูงเนิน.....	1
การประเมินประสิทธิผลและความคุ้มค่าโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี	
ศักรินทร์ วังคะฮาด.....	19
การประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้ สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นของเทศบาลนครอุดรธานี	
ธัญญธร ทุมมาตัน.....	35
ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวคำชะโนด: กรณีศึกษาบ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี	
จามจุรี ผาสุราช และ ศรัญญา สุขประเสริฐ.....	49
อุปสงค์การนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม	
ฟาน ถิ กวี เฮียน.....	61
ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอมือ จังหวัดหนองคาย	
ลลิตา ปาลันทม.....	71
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน.....	81

ตัวแบบปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

PULL FACTORS INFLUENCING LAOS MIGRATION LABORS
IN THE NORTHEASTERN REGION OF THAILAND

ปราการ พิพัฒน์สูงเนิน¹

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Prakarn Piputsoongnern¹

¹Faculty of Management Science, Udon Thani Rajabhat University

(Received: August 16, 2019; Revised: September 17, 2019; Accepted: October 2, 2019)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ เป็นการพัฒนาตัวแบบปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย มีลักษณะเป็นวิจัยเชิงปริมาณเพื่อทดสอบทางทฤษฎีด้วยวิธีการทางสถิติ กลุ่มตัวอย่างเป็นแรงงานข้ามชาติลาวที่เข้ามาทำงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย จำนวน 220 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตรวัดประมาณค่า 7 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ผลจากการวิจัย พบว่า ตัวแบบ ปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว มี 4 องค์ประกอบ 11 ตัวแปร ได้แก่ องค์ประกอบ ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และค่าจ้าง องค์ประกอบ ด้านสังคม ประกอบด้วย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความเอื้ออาทรในสังคม และความคล้ายคลึงทางสังคม องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย ศาสนา และภาษา องค์ประกอบด้านการเมือง ประกอบด้วย สิทธิเสรีภาพ นโยบายแรงงานข้ามชาติ และกฎหมายแรงงานข้ามชาติ โดยตัวแบบมีความตรงเชิงโครงสร้างและมีความเที่ยงในการวัดอยู่ในเกณฑ์ดี

คำสำคัญ: ปัจจัยดึงดูด, การย้ายถิ่น, แรงงานข้ามชาติลาว, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ประเทศไทย

ABSTRACT

The research article aimed to develop Pull Factors influence on Laos Migration Labors in the Northeastern Region of Thailand. This study was a quantitative research to test theory by using statistical technique. The samples were 220 Laos migrant labors who entered northeastern region of Thailand to work. The research instrument was a questionnaire with 7 Point Rating Scale. The data were analyzed by Second-Order Confirmatory Factor Analysis. The research found that pull factors which influence on Laos migration labor included 4 factors 11 measurement variables. All factors consisted of Economic Factor (Economic stabilization, Traveling expenses and wages) Social Factors (Safety Property, Generosity and Social Similarity) Culture Factors (Religion and Language) and Political Factors (Rights and Freedom,

Policy, Migrants Labor and law). The structural validity of the Pull Factor Model was Good.

Keywords: Pull Factors, Migration, Laos Migrant Labor, Northeastern Region, Thailand

บทนำ

การย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในฐานะเหตุและผลของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่มีกระแสโลกาภิวัตน์เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการแพร่ขยายของระบบการค้าเสรีที่เน้นการแข่งขัน ระบบข้อมูล ข่าวสาร และการสื่อสารที่ไร้พรมแดน นำไปสู่การเคลื่อนย้ายของแรงงานระหว่างประเทศในหลากหลายรูปแบบ การย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติจึงได้รับความสนใจมากขึ้นเป็นลำดับ ทั้งจากนักวิชาการและผู้กำหนดนโยบายจากภาครัฐ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มีประวัติความเป็นมาของการอพยพย้ายถิ่นฐานมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติไปยังประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาศัยพรมแดนที่มีความสลับซับซ้อนตามความยาวของลุ่มแม่น้ำโขง มีชาวลาวจำนวนมากข้ามมายังประเทศไทยเป็นระยะเวลายาวนาน เพื่อแสวงหาโอกาสในการทำงาน และมีชุมชนซึ่งอยู่ตามสองฝั่งแม่น้ำโขงอยู่เป็นจำนวนมาก มีการข้ามพรมแดนไปมาหาสู่กันตามประเพณี ณ จุดเดินทางข้ามแดนเหล่านี้อาจมี “ด่านประเพณี” สำหรับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมาทำการบันทึกการเข้า-ออกของประชาชนที่เดินทางไปมาอย่างไม่ต่อเนื่อง ชาวลาวมักจะใช้ช่องทางดังกล่าวนี้เดินทางเข้า-ออกอยู่เป็นประจำ โดยในปี พ.ศ.2553 องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organization for Migration, 2010) คาดการณ์ว่ามีแรงงานลาวจำนวน 6,000 ราย ข้ามประเทศจาก สปป.ลาว มายังประเทศไทยทุกวัน การข้ามพรมแดนที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่ในลุ่มแม่น้ำโขงเป็นจำนวนมาก ทำให้การควบคุมการเดินทางเข้า-ออกระหว่างพรมแดนทั้งหมดเป็นเรื่องยาก มีการคาดการณ์จำนวนแรงงานอพยพจาก สปป.ลาว ที่ทำงานในประเทศไทยอยู่ในช่วงระหว่าง 100,000 ถึง 500,000 ราย (Howe & Sims, 2011) การอพยพจาก สปป.ลาว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมากในหลายปีที่ผ่านมา แม้ว่าจำนวนแรงงานข้ามชาติลาวที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยมีสถานะนอกกฎหมาย ไม่ทราบจำนวนที่แน่ชัด และตัวเลขประมาณการมีความผันผวนมาก โดยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านการย้ายถิ่น มีความเห็นตรงกันว่า การย้ายถิ่นนอกกฎหมายจาก สปป.ลาว สู่ประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญและมีการเคลื่อนไหวที่ไม่สม่ำเสมอ ซึ่งอาจมีจำนวนมากกว่าที่รัฐบาลคาดการณ์ไว้ สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2013) ประมาณการว่าโดยเฉลี่ยแล้วมีคนลักลอบนำเข้าแรงงานข้ามชาติจาก สปป.ลาว มายังประเทศไทยประมาณ 44,000 ราย ในแต่ละปี

ในอดีตที่ผ่านมา ได้มีการศึกษาการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติโดยอาศัยทฤษฎีการย้ายถิ่น (Migration Theory) โดยมักมีการนำแนวคิดเรื่องปัจจัยดึงดูดไปปรับใช้ในการศึกษาหรืองานเขียนเกี่ยวกับการย้ายถิ่น ซึ่งในการนำไปปรับใช้นั้นนิยมใช้ในลักษณะกว้างๆ ในมุมมองที่เป็นเชิงพรรณนา (Descriptive) และเป็นเรื่องของการมองหรือคิดว่าจะเป็น (Perception) แทนที่จะเป็นข้อมูลความจริง

(พัชรารัตน์ วงศ์บุญสิน, 2552) นอกจากนี้การศึกษาวิจัยในอดีต อาทิ งานของ ภูเขียว จันทร์สมบูรณ์ (2549) มีชัย แสงจันทร์ทะวงศ์ (2550) สุธิยา คำวงสา (2554) เกษมณี แคว้นน้อย และ บัวพันธ์ พรหมพักพิง (2554) และ ชูพัทธ์ สุธิสา (2556) มักไม่เน้นบอกให้ชัดเจนว่าปัจจัยใดมีน้ำหนักต่อการตัดสินใจมากกว่ากัน รวมทั้งขาดการพิสูจน์แนวคิดและทฤษฎีด้วยวิธีการทางสถิติ (Statistical Methods) จึงทำให้ปัจจัยการย้ายถิ่นที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว มีข้อจำกัดสำหรับการนำไปใช้ในวงกว้าง

โดยบทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวแบบปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย เพื่อทดสอบทางทฤษฎีด้วยวิธีการทางสถิติ โดยผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าถึงข้อมูลที่เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงและความซับซ้อนของปัญหา อันเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาและพัฒนาระบบการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติที่มีประสิทธิภาพของหน่วยงานรัฐและเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาตัวแบบปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีลักษณะเป็นวิจัยเชิงปริมาณเพื่อทดสอบทางทฤษฎีด้วยวิธีการทางสถิติ จึงกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

ตัวแบบปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาวมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านการเมือง

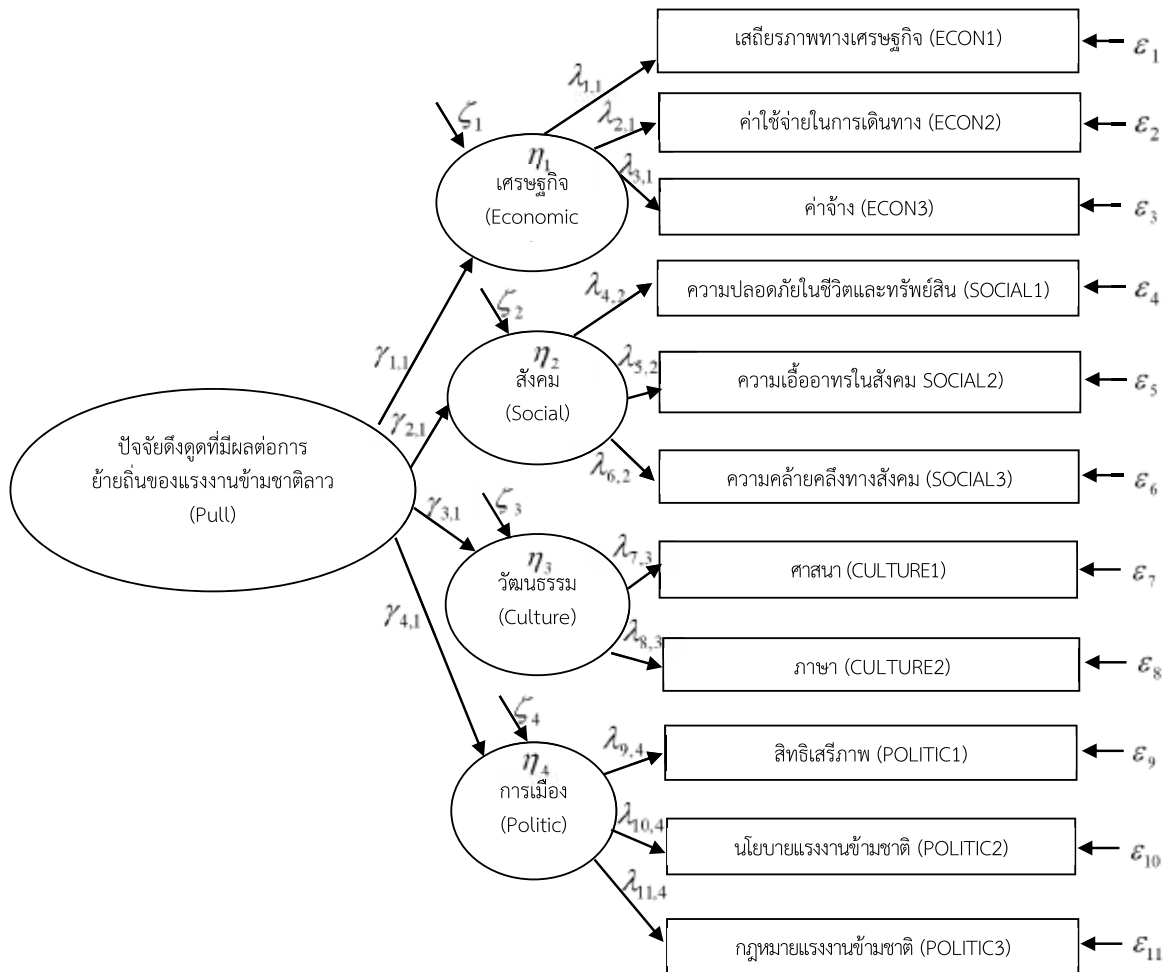
กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติ สามารถกำหนดตัวแบบปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว ได้ออกเป็น 4 องค์ประกอบ 11 ตัวแปร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบและตัวแปรปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว

องค์ประกอบ	ตัวแปร	แหล่งอ้างอิง
ด้านเศรษฐกิจ (Economic)	เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (ECON1)	ภูเขียว จันทร์สมบุรณ์ (2549) ธนาคารโลก (2012)
	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ECON2)	ภูเขียว จันทร์สมบุรณ์ (2549) สุลิตยา คำวงสา (2554)
	ค่าจ้าง (ECON3)	เพ็ญพร ธีระสวัสดิ์ (2540) ภูเขียว จันทร์สมบุรณ์ (2549) มีชัย แสงจันทร์ทวงค์ (2550) ธนาคารโลก (2012) สิริรัฐ สุกันธา (2557)
ด้านสังคม (Social)	ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (SOCIAL1)	ภูเขียว จันทร์สมบุรณ์ (2549) ธนาคารโลก (2012)
	ความเอื้ออาทรในสังคม (SOCIAL2)	ภูเขียว จันทร์สมบุรณ์ (2549)
	ความคล้อยคลึงทางสังคม (SOCIAL3)	ภูเขียว จันทร์สมบุรณ์ (2549) พิทยา พุสสาย (2554) ชูศักดิ์ สุทธิสา (2556)
ด้าน วัฒนธรรม (Culture)	ศาสนา (CULTURE1)	ภูเขียว จันทร์สมบุรณ์ (2549)
	ภาษา (CULTURE2)	เนตรดาว เถาถวิล (2549) ภูเขียว จันทร์สมบุรณ์ (2549) เกษมณี แคว้นน้อย และ บัวพันธ์ พรหมพักพิง (2554)
ด้านการเมือง (Politic)	สิทธิเสรีภาพ (POLITIC1)	มีชัย แสงจันทร์ทวงค์ (2550) สิริรัฐ สุกันธา (2557)
	นโยบายแรงงานข้ามชาติ (POLITIC2)	พิทยา พุสสาย (2554)
	กฎหมายแรงงานข้ามชาติ (POLITIC3)	ภูเขียว จันทร์สมบุรณ์ (2549)

จากการทบทวนเอกสารที่กล่าวมาในข้างต้น สามารถการกำหนดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างในแต่ละองค์ประกอบของตัวแปรได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ แรงงานข้ามชาติลาวที่เข้ามาทำงานและอยู่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย จำนวน 250,000 ราย (ชาติรี มูลสถาน, 2554) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากอัตราส่วน 20 ตัวอย่างต่อ 1 ตัวแปร (ยุทธ ไกยวรรณ, 2557) โดยแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 11 ตัวแปร จึงประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 220 ราย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 5 ตอน มีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ลักษณะอาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีตัวเลือก 7 ระดับ กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ระดับที่ 7 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับที่ 6 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับที่ 5 หมายถึง ค่อนข้างเห็นด้วย

ระดับที่ 4 หมายถึง เฉยๆ

ระดับที่ 3 หมายถึง ค่อนข้างไม่เห็นด้วย

ระดับที่ 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วยมาก

ระดับที่ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด

โดยแบบสอบถามได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งค่าถามทุกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 และทดสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (try out) ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 30 ชุด เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยสูตรของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.802

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มแรงงานข้ามชาติลาวที่ทำงานและอยู่อาศัยตามกลุ่มน้ำโขงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย 4 จังหวัด ได้แก่ นครพนม หนองคาย มุกดาหาร และอุดรธานี โดยข้อมูลถูกเก็บรวบรวมในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2560 – มีนาคม 2561

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ลักษณะทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ลักษณะอาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ และความถี่

4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second-order confirmatory factor analysis) เพื่อพัฒนาตัวแบบปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว มีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) การกำหนดข้อมูลจำเพาะของตัวแบบ (Specification of model) เป็นการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างในแต่ละองค์ประกอบของตัวแบบ

2) การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของตัวแบบ (Identification of model) คือ การระบุแบบจำลองสามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ได้เป็นค่าเดียวหรือไม่ โดยใช้สูตร t-rule ของ Bollen (1989) ผลจากการคำนวณพบว่า องศาอิสระมีค่ามากกว่าศูนย์ ($df > 0$) แสดงว่าตัวแบบ โครงสร้างเชิงเส้นมีลักษณะการระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวเกินพอดี (over identified) กล่าวคือ จำนวนสมการมากกว่าจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่า ซึ่งสามารถนำตัวแบบไปใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้นได้

3) ประมาณค่าพารามิเตอร์จากตัวแบบ (Parameter estimation from the model) โดยใช้วิธีการประมาณค่าแบบวิธีไลค์ลิฮูดสูงสุด (A Maximum Likelihood: ML)

4) การทดสอบความสอดคล้องของตัวแบบการวัด (Measurement model fit) โดยพิจารณาจากค่าสถิติดังต่อไปนี้

4.1) การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบ (Construct Validity) โดยใช้ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบ

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ที่มา
ค่าไค – สแควร์ (Chi-square: χ^2)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)	Joreskog and Sorbom (1989)
ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative chi-square: χ^2 / df)	มีค่าต่ำกว่า 2.00	Bollen (1989)
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI)	มีค่ามากกว่า .90	Joreskog and Sorbom (1989)
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้แล้ว (Adjusted the Goodness of Fit Index: AGFI)	มีค่ามากกว่า .90	Joreskog and Sorbom (1989)
ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized root mean square residual: Standardized RMR)	มีค่าต่ำกว่า .08	Hu and Bentler (1999)
ค่ารากกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA)	มีค่าต่ำกว่า .06	Hu and Bentler (1999)

4.2) การตรวจสอบความเที่ยงของตัวแบบ (Reliability) เพื่อตรวจสอบความแม่นยำการวัดของตัวแบบ จากค่าความเที่ยงของตัวแปรแฝง (The Construct Reliability: ρ_c) และค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (An Average Variance Exacted: ρ_v) ต้องมีค่ามากกว่า 0.60 และ 0.50 ตามลำดับ (Diamantopoulos and Siguaw, 2000 อ้างถึงใน สุกมาศ อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภิญญภาณุวัฒน์, 2551)

5) การปรับตัวแบบ (Model adjustment) ในกรณีที่ตัวแบบไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ต้องมีการปรับแก้ตัวแบบเพื่อให้การประมาณค่าพารามิเตอร์ขึ้นใหม่ จนกว่าตัวแบบที่วิเคราะห์ใหม่จะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรภายในสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน

6) การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล คือการนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการคำนวณมาใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแบบ

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของแรงงานข้ามชาติลาว พบว่า กลุ่มตัวอย่างแรงงานข้ามชาติลาว จำนวน 220 ราย จำแนกออกเป็นเพศหญิง จำนวน 135 ราย (ร้อยละ 61.36) และเพศชาย จำนวน 85 ราย (ร้อยละ 38.64) มีอายุเฉลี่ย 25.90 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 110 ราย (ร้อยละ 50.00) มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 6.03 คน และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเฉลี่ย 1.85 ปี

2. การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบ (Construct Validity) โดยผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองในเบื้องต้น พบว่า ตัวแบบไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับตัวแบบโดยการผ่อนคลายนัยข้อตกลงเบื้องต้น โดยให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรภายในสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งหลังจากปรับตัวแบบแล้ว พบว่า ตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี กล่าวคือ ตัวแบบเชิงโครงสร้างที่พัฒนาจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องความเป็นจริงในเชิงปฏิบัติ (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว

ค่าดัชนี	เกณฑ์พิจารณา	ผลการทดสอบความกลมกลืนตัวแบบ			
		ก่อนปรับตัวแบบ	แปลผล	หลังปรับตัวแบบ	แปลผล
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)	152.28 ($p = 0.000$)	ไม่ผ่านเกณฑ์	40.46 ($p = 0.060$)	ผ่านเกณฑ์
χ^2 / df	< 2.00	3.807	ไม่ผ่านเกณฑ์	1.445	ผ่านเกณฑ์
GFI	> 0.95	0.89	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.97	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> 0.90	0.81	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.92	ผ่านเกณฑ์
Standardized RMR	< 0.08	0.083	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.043	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.06	0.113	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.045	ผ่านเกณฑ์

3. การตรวจสอบความเที่ยงของตัวแบบ (Reliability) พบว่า ค่าความเที่ยงของตัวแปรแฝง (Construct reliability: ρ_c) ในแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านการเมือง มีค่าระหว่าง 0.814 - 0.920 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.60 และค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัด (Average variance extracted: ρ_v) มีค่าระหว่าง 0.631 - 0.793 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.50 แสดงว่าตัวแบบที่ได้จากการศึกษามีความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ดี กล่าวคือ ตัวแบบที่ได้จากการศึกษามีความแม่นยำในการวัดอยู่ในระดับดี และทุกองค์ประกอบของตัวแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบได้สูง (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว

องค์ประกอบ/ ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ มาตรฐาน	t	S.E.	R ²	ρ_c	ρ_v
ด้านเศรษฐกิจ (Economic)					0.836	0.631
ECON1	0.82	-	-	0.68		
ECON2	0.71	11.06**	0.09	0.51		
ECON3	0.84	13.32**	0.08	0.71		
ด้านสังคม (Social)					0.874	0.699
SOCIAL1	0.80	-	-	0.64		
SOCIAL2	0.80	7.39**	0.09	0.64		
SOCIAL3	0.90	8.61**	0.09	0.82		
ด้านวัฒนธรรม (Culture)					0.814	0.686
CULTURE1	0.82	-	-	0.67		
CULTURE2	0.84	10.59**	0.11	0.70		
ด้านการเมือง (Politic)					0.920	0.793
POLITIC1	0.86	-	-	0.75		
POLITIC2	0.87	12.12**	0.10	0.75		
POLITIC3	0.94	14.03**	0.09	0.88		

หมายเหตุ: **p< 0.01

เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ของตัวแบบ เพื่อมาใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ของปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาวทั้ง 11 ตัวแปร ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.71 - 0.94 เมื่อพิจารณาจากค่าสถิติที (t) พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงว่าทุกตัวแปรสังเกตได้ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่น่าเชื่อถือและสามารถอธิบายได้อย่างมีความหมาย

เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.71 - 0.84 โดยตัวแปรค่าจ้าง (ECON3) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (ECON1) และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ECON2) ตามลำดับ

ด้านสังคม (Social) ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.80 - 0.90 โดยตัวแปรความคล้ายคลึงทางสังคม (SOCIAL3) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (SOCIAL1) และความเอื้ออาทรในสังคม (SOCIAL2) ตามลำดับ

ด้านวัฒนธรรม (Culture) ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 2 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.82 - 0.84 โดยตัวแปรภาษา (CULTURE2) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือ ศาสนา (CULTURE1) ตามลำดับ

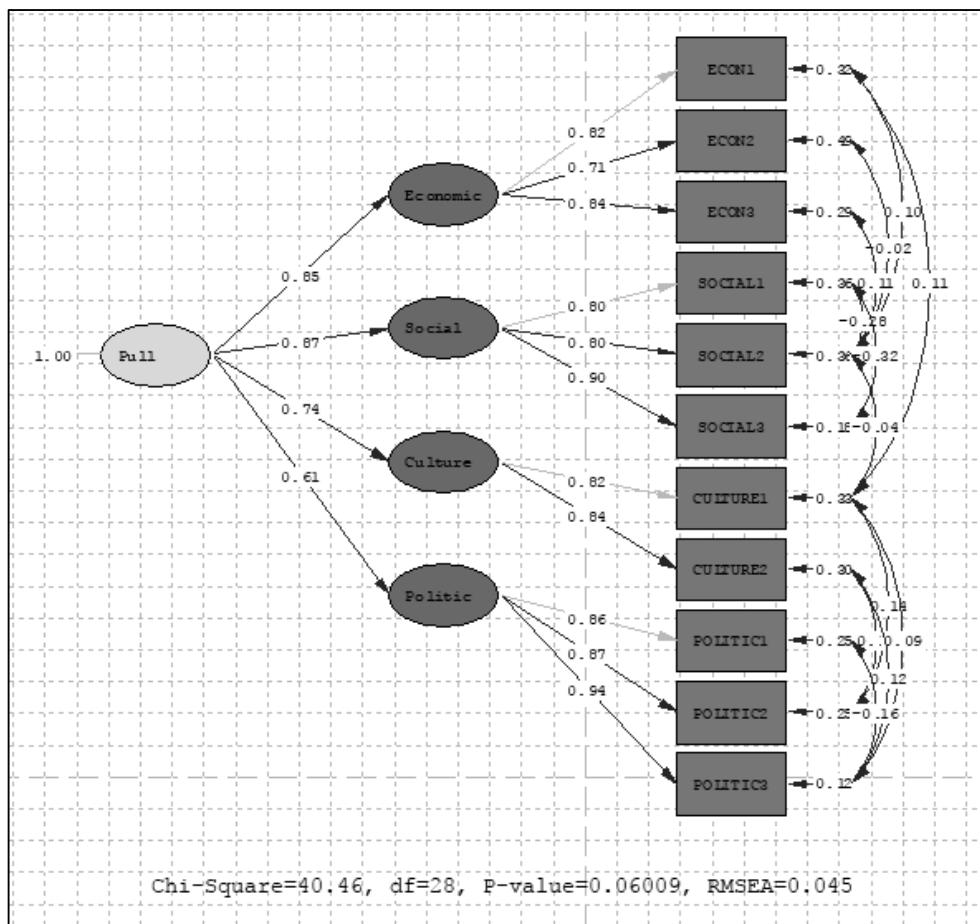
ด้านการเมือง (Politics) ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.86 - 0.94 โดยตัวแปรกฎหมายแรงงานข้ามชาติ (POLITIC3) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือ นโยบายแรงงานข้ามชาติ (POLITIC2) และสิทธิเสรีภาพ (POLITIC1) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน	t	S.E.	R ²
องค์ประกอบปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว (Pull)				
ด้านเศรษฐกิจ (Economic)	0.85	11.17**	0.08	0.72
ด้านสังคม (Social)	0.87	10.40**	0.12	0.76
ด้านวัฒนธรรม (Culture)	0.74	9.31**	0.08	0.55
ด้านการเมือง (Politic)	0.61	8.66**	0.08	0.38

หมายเหตุ: **p< 0.01

จากตารางที่ 5 เมื่อพิจารณาในส่วนขององค์ประกอบหลัก พบว่า เมื่อพิจารณาจากค่าสถิติที่ (t) ทุกองค์ประกอบหลักมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงว่าทุกองค์ประกอบมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่น่าเชื่อถือและสามารถอธิบายได้อย่างมีความหมาย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.61 - 0.87 โดยองค์ประกอบด้านสังคม (Social) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ (Economic) องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม (Culture) และองค์ประกอบด้านการเมือง (Politic) ตามลำดับ

ภาพที่ 2 ตัวแบบปัจจัยเชิงวัดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

อภิปรายผล

1. ผลจากการพัฒนาตัวแบบปัจจัยเชิงวัดที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย พบว่า องค์ประกอบด้านสังคมมีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงที่สุดในบรรดาองค์ประกอบทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีคุณลักษณะน่าดึงดูดและกระตุ้นใจให้แรงงานลาวมีการย้ายถิ่นเข้ามาในประเทศไทย ผู้อพยพจะคำนึงถึงปัจจัยด้านสังคมก่อนเป็นอันดับแรก แตกต่างจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ของสำนักนีโอคลาสสิกที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะค่าจ้างแรงงานเป็นหลัก อาทิ งานของ Ravenstein (1889) ที่มองว่าในบรรดาเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นนั้นเกิดจากแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ (Economic motive) มากที่สุด โดยกระแสการย้ายถิ่นเกิดจากความปรารถนาที่ซ่อนอยู่ในตัวคนเพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากมุมมองด้านวัตถุนิยม ซึ่งตัวแปรอื่นๆ เช่น กฎหมาย สภาพแวดล้อมทางสังคม Ravenstein มองว่ามีบทบาทสำคัญน้อยกว่า เช่นเดียวกันกับงานของ Lewis (1954) และ Ranis and Fei (1961) อธิบายการย้ายถิ่นว่าเป็นผลของความไม่เท่าเทียมกันในระดับการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่หนึ่งกับอีกพื้นที่หนึ่ง ซึ่ง

แสดงออกผ่านความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานในตลาดแรงงาน และความแตกต่างด้านอัตราค่าจ้างระหว่างสองพื้นที่นั้น กระแสการย้ายถิ่นจากพื้นที่ซึ่งมีอุปทานแรงงานส่วนเกินอัตราค่าจ้างต่ำ ไปยังพื้นที่ซึ่งมีแรงงานไม่เพียงพอสอดคล้องความต้องการและมีอัตราค่าจ้างสูงกว่า จึงทำให้แรงงานจากพื้นที่ที่ด้อยพัฒนาย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในพื้นที่หรือประเทศซึ่งมีระดับการพัฒนาสูงกว่า กล่าวอีกนัยหนึ่งคือแนวคิดนี้เห็นว่า ความแตกต่างด้านอัตราค่าจ้างระหว่างพื้นที่ต้นทางกับพื้นที่ปลายทางเป็นเหตุผลหลักของการย้ายถิ่นของแรงงานจากพื้นที่ซึ่งมีอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำไปยังพื้นที่ซึ่งมีอัตราค่าจ้างแรงงานสูง

จากแนวคิดของสำนักนีโอคลาสสิกที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า มีความขัดแย้งกับแนวโน้มการย้ายถิ่นที่ปรากฏในความเป็นจริง อาทิ จำนวนแรงงานเคลื่อนย้ายในอาเซียนปี 2553 จากรายงานของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2557) พบว่า แรงงานข้ามชาติลาวมีการเคลื่อนย้ายไปทำงานในต่างประเทศ จำนวน 112,089 ราย โดยมีจุดหมายปลายทางเพียง 2 ประเทศคือ ประเทศไทย และกัมพูชา ซึ่งมีกว่าร้อยละ 99 ที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในประเทศไทย ทั้งที่มีกลุ่มประเทศที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและค่าจ้างที่สูงกว่าประเทศไทย เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และบรูไน เป็นต้น สอดคล้องกับข้อมูลการย้ายถิ่นแรงงานของ สำนักเลขาธิการอาเซียน (2560) พบว่า ในปี 2558 มีแรงงานชาวลาวที่ถูกจ้างงานในประเทศบรูไนเพียง 5 ราย จากจำนวนแรงงานข้ามชาติทั้งหมด 59,870 ราย และในปี 2559 มีแรงงานชาวลาวย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียเพียง 37 ราย จากจำนวนแรงงานข้ามชาติในอาเซียน 1,006,300 ราย แต่กลับเป็นประเทศที่มีสภาพสังคมที่มีความคล้ายคลึงกันอย่างอินโดนีเซียที่มีสัดส่วนแรงงานต่างชาติน้อยที่สุดในบรรดาแรงงานข้ามชาติทั้งสองประเทศ (ประเทศบรูไนมีแรงงานอินโดนีเซีย จำนวน 29,311 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.96, ประเทศมาเลเซียมีแรงงานอินโดนีเซีย จำนวน 758,487 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.37) โดยปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดจากแรงงานข้ามชาติลาวมุ่งให้ความสำคัญต่อการปรับตัวในสภาพสังคมใหม่เป็นอันดับแรกเมื่อต้องเคลื่อนย้ายไปทำงานยังต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะผู้คน นิสัยใจคอ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ และความคล้ายคลึงทางสังคม แทนที่จะให้ความสำคัญต่อระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและค่าจ้างก่อน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเครือข่ายการย้ายถิ่น (Migrant Network Theory) ที่มองว่าการที่แรงงานมีญาติพี่น้องหรือเพื่อนในชุมชนย้ายมาทำงานอยู่ก่อน และชักชวนกันตามมาเป็นเครือข่ายทางสังคมเชื่อมโยงผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเข้ามาของแรงงาน โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนบุคคลเชื่อมโยงกับตัวแรงงานและญาติ หรือเพื่อน ผ่านระบบความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เพื่อน และคนที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน เครือข่ายนี้จะช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเข้ามาของแรงงาน ซึ่งวิธีการแบบนี้ทำให้อัตราต้นทุนการเข้ามาของแรงงานทั้งในรูปตัวเงินและต้นทุนทางสังคม (ซูพัทธร สุทธิสา, 2556)

2. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านสังคม พบว่า ความคล้ายคลึงทางสังคม (SOCIAL3) เป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงที่สุด รองลงมาคือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (SOCIAL1) และความเอื้ออาทรในสังคม (SOCIAL2) เนื่องจากประเทศไทยมีสภาพสังคมที่คล้ายคลึงกับ สปป.ลาว มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และเป็นสังคมที่มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปัจจัยเหล่านี้ดึงดูดให้แรงงานลาวย้ายถิ่นข้ามพรมแดนเข้ามาทำงานในฝั่งไทย สอดคล้องกับการศึกษาของ อภิชาติ จารัสสุทธิรงค์, จรัมพร ไหล่ายอง และ กัญญา อภิพรชัยสกุล (2554) ที่พบว่า

จังหวัดที่อยู่ติดกับ สปป.ลาว มีความคล้ายคลึงกันทางด้านสังคม ทำให้ประชาชนทั้งสองฝั่งโขงสามารถเคลื่อนย้ายไปมาหาสู่กันได้ ประกอบกับการมีเครือข่ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในไทยโดยการแต่งงานกับคนไทย ทำให้แรงงานลาวย้ายข้ามเข้ามาทำงานฝั่งไทยเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังพบว่าแรงงานข้ามชาติจาก สปป.ลาว กว่าร้อยละ 90 มีความสุขและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีความพอใจต่อนายจ้างและการอยู่ร่วมกับคนไทย ซึ่งแสดงถึงสภาพสังคมที่ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน จากที่กล่าวมาจึงเห็นได้ว่าปัจจัยด้านสังคมเป็นมูลเหตุดึงดูดสำคัญที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว โดยเงื่อนไขเหล่านี้ทำให้แรงงานลาวสามารถปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่ได้อย่างกลมกลืนและเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการทำงานในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

3. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ พบว่า ค่าจ้าง (ECON3) เป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (ECON1) และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ECON2) เนื่องจากค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของไทยอยู่ในระดับสูงกว่า สปป.ลาว 3 เท่า (อัตราค่าจ้างขั้นต่ำของไทยเท่ากับ 300 บาทต่อวัน และสปป.ลาว เท่ากับ 99 บาทต่อวัน (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2558)) อีกทั้งประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างค่อนข้างเห็นได้ชัด และมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งยังมีผลทำให้พ้นตัวจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2551 ได้อย่างรวดเร็ว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556) อย่างไรก็ตามผลจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตลาดแรงงานไทยที่ขาดแคลนแรงงานระดับล่างอย่างรุนแรงทั้งในภาคเกษตรอุตสาหกรรม และบริการ เนื่องจากงานบางประเภทที่แรงงานไทยไม่ต้องการทำ เช่น งานก่อสร้าง คณงานรับใช้ในบ้าน และกรรมกร เป็นต้น จึงทำให้ความต้องการแรงงานข้ามชาติมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงดึงดูดให้แรงงานชาวลาวเดินทางข้ามพรมแดนมายังประเทศไทย เพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า ณ ประเทศปลายทาง นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เนื่องจากการข้ามพรมแดนระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว มีค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียน รวมทั้งการย้ายถิ่นส่วนใหญ่เกิดจากความสัมพันธ์ระบบเครือข่ายหรือคนรู้จัก ซึ่งสามารถลดต้นทุนในการย้ายถิ่นลงได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาของ ชูพักตร์ สุทธิสา (2556) ที่พบว่าการตัดสินใจเคลื่อนย้ายแรงงานชาวลาวด้วยการติดต่อผ่านระบบเครือข่ายทางสังคม ญาติพี่น้อง และคนรู้จักทำให้มีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าการข้ามแดนโดยผ่านระบบนายหน้า

4. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม พบว่า ภาษา (CULTURE2) เป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือ ศาสนา (CULTURE1) เนื่องจากภาษาเป็นสิ่งที่ง่ายต่อการปรับตัวมากที่สุดของแรงงานลาว เพราะมีความคล้ายคลึงกันอย่างมากกับภาษาอีสานของไทย (อภิชาติ สุวรรณรัตน์ และ เกตติลา บุญปรการ, 2556) และยังเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ประชาชนลาวได้รับอิทธิพลจากสื่อสารมวลชนของไทยมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ เพลง และละคร ทำให้คนลาวสามารถเรียนรู้ภาษาไทยจากสื่อเหล่านี้และสามารถพูดภาษาไทยได้เป็นอย่างดี (รัตน จันทรเทวี, 2554) นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยทางด้านศาสนาก็เป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติลาว อันเนื่องมาจากประชาชนใน สปป.ลาว มีความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของพระพุทธศาสนาเถกเช่นเดียวกันกับชาวอีสานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย โดยมีการยึดเอาจารีตประเพณีที่เรียกว่า “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่” โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่

บรรพบุรุษ ตอบแทน บุญคุณของธรรมชาติสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยบันดาลให้ชีวิตมีความสุข และความเจริญ พุทธศาสนาเป็นรากฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวลาว โดยพระสงฆ์เป็นผู้นำวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน พุทธศาสนาเปรียบเสมือน "ธรรมนูญชีวิต" ที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของประชาชนลาวที่เกื้อหนุนให้มีความมั่นคงต่อการดำรงชีวิต (พระโสภณพัฒนบัณฑิต และ อุตัย วรเมธี ศรีสกุล, 2560)

5. เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านการเมือง พบว่า กฎหมายแรงงานข้ามชาติ (POLITIC3) เป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือ นโยบายแรงงานข้ามชาติ (POLITIC2) และสิทธิเสรีภาพ (POLITIC1) เนื่องจากกฎหมายและนโยบายการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ได้กำหนดการพิสูจน์สัญชาติของแรงงานที่หลบหนีเข้าเมืองนอกกฎหมาย 3 สัญชาติ ได้แก่ พม่า กัมพูชา และลาว เป็นการรับรองสถานะบุคคลและจัดทำทะเบียนประวัติแรงงานเพื่อให้ได้สิทธิอาศัยชั่วคราว เป็นผลจากมติคณะรัฐมนตรีหลายฉบับ เนื่องจากข้อเรียกร้องจากกลุ่มสิทธิมนุษยชนให้มีการจดทะเบียนเพิ่มเติมเพื่อบรรเทาปัญหาขาดแคลนแรงงาน ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว เริ่มมีแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนและความมั่นคงของมนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับสิทธิและการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งได้รับอิทธิพลแนวคิดดังกล่าวจากการเป็นสมาชิกองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ที่แรงงานข้ามชาติจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันทั้งในระดับนโยบาย กฎหมาย และระดับปฏิบัติการโดยภาครัฐและเอกชน จากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดจากการที่รัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายและมาตรการทางด้านกฎหมายต่างๆ ในการผ่อนผันให้แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาโดยนอกกฎหมายให้ขึ้นทะเบียนทำให้เป็นแรงงานที่ถูกกฎหมาย การออกนโยบายของรัฐในการคุ้มครองแรงงานและคุณภาพชีวิตของแรงงานมากขึ้น ทั้งด้านสุขภาพและการศึกษา สามารถให้บุตรของแรงงานที่เกิดมาในประเทศไทยเล่าเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนมีการณรงค์ให้แรงงานมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิ การดูแลด้านสุขอนามัย เป็นต้น (ชูพักตร์ สุทธิสา, 2556) ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ดึงดูดให้แรงงานชาวลาวข้ามพรมแดนมาทำงานในไทยเป็นจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

การเคลื่อนย้ายของแรงงานชาวลาวที่เข้ามาอย่างมากมายในปัจจุบัน เกิดขึ้นเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ที่ดึงดูดและจูงใจให้เกิดการย้ายถิ่น ซึ่งอาจก่อให้เกิดเป็นปัญหาระดับนานาชาติตามมา อาทิ แรงงานบังคับ การค้ามนุษย์ เป็นต้น ดังนั้นภาครัฐควรประสานความร่วมมือกับประเทศที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะประเทศต้นทางที่เป็นผู้ส่งออกแรงงาน เพื่อกำหนดมาตรการและกลไกในการสร้างกระบวนการย้ายถิ่นข้ามชาติที่ปลอดภัยในการจัดส่งแรงงานระหว่างประเทศ และควรจัดทำระบบฐานข้อมูลแรงงานข้ามชาติ เพื่อเป็นการเฝ้าระวังปัญหา ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาประเด็นทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติลาว เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2558). **คู่มือโอกาสและทิศทางการค้าและการลงทุนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. นนทบุรี: กระทรวงพาณิชย์.
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2557). **การเคลื่อนย้ายแรงงานในภูมิภาคอาเซียนและสถานการณ์แรงงานไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- เกษมณี แคว้นน้อย และ บัณฑิต พรหมพักพิง. (2554). คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานอพยพลาวในสถานประกอบการจังหวัดขอนแก่น. **วารสารวิจัย มข. (บศ.)**, 11(4), 135-156.
- ชาติรี มูลสถาน. (2554). **การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวลาวในประเทศไทยใน พ.ศ. 2563**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ชูศักดิ์ สุทธิสา. (2556). **แรงงานข้ามชาติลาวภาคอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ธนากรโลก. (2012). **พลังบวกจากแรงงานข้ามชาติ แนวโน้มด้านการย้ายถิ่นและบทเรียนเชิงนโยบายในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง**. กรุงเทพฯ: ธนากรโลก (สำนักงานในประเทศไทย).
- ธนากรแห่งประเทศไทย. (2556). **ตลาดแรงงานไทยและบทบาทในการสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจไทย**. กรุงเทพฯ: ธนากรแห่งประเทศไทย.
- เนตรดาว เถาวิล. (2549). เพศพาณิชย์ข้ามพรมแดน: ประสบการณ์ของหญิงลาวในธุรกิจบริการทางเพศในพรมแดนไทย – ลาว. **วารสารสังคมศาสตร์**, 18(2), 170 – 202.
- พระโสภณพัฒนบัณฑิต และ อุทัย วรเมธีศรีสกุล. (2560). **พระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ทางสังคม**. **วารสารสถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรม**, 4(1), 39-48.
- พัชรพล วังบุญสิน. (2552). **การย้ายถิ่น: ทฤษฎีและความเป็นไปในเอเชีย**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิทยา พุสย. (2554). **รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ กระบวนการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติจากประเทศพม่าสู่จังหวัดแม่ฮ่องสอน: กรณีศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ กะเหรี่ยง และคะยาห์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.).
- เพ็ญพร ธีระสวัสดิ์. (2540). **ประชากรศาสตร์ สารสำคัญโดยสังเขป**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ญูเขียว จันทรสมบูรณ์. (2549). การศึกษาปัจจัยดึงดูดและปัจจัยผลักดันในการย้ายถิ่นเพื่อขายแรงงานของแรงงานจากนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- มีชัย แสงจันทร์ทะวงศ์. (2550). การวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของการไปทำงานต่างประเทศของแรงงานลาวในนครหลวงเวียงจันทน์. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2557). การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา จันทรเทว. (2554). การสัมภาษณ์: ภาษาไทยและภาษาลาวของคนลาว. วารสารสังคม ลุ่มน้ำโขง, 7(3), 121-134.
- สำนักเลขาธิการอาเซียน. (2560). บทสรุปโครงการให้ความรู้แรงงานย้ายถิ่นและการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย. จากการ์ตา: สำนักงานเลขาธิการอาเซียน.
- สิริรัฐ สุกันธา. (2557). การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 18(1), 45-63.
- สุกมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิภา ภิญโญภาณุวัฒน์. (2551). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. กรุงเทพมหานคร: มิสชั่น มีเดีย.
- สุลียา คำวงสา. (2554). สภาพทั่วไปและผลของการไปทำงานในประเทศไทยของแรงงานลาว. วิทยานิพนธ์ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อภิชาติ สุวรรณรัตน์ และ เกียรติวาท บัญปรการ. (2556). ลาวพลัดถิ่น : การกลายเป็นแรงงานข้ามแดนในพื้นที่จังหวัดสงขลา. ใน การประชุมมหาดไทยวิชาการ ครั้งที่ 4 (หน้า 134-141). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์, จรัมพร ไหล่ายอง และ กัญญา อภิพรชัยสกุล. (2554). ชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานข้ามชาติใน 11 จังหวัดสำคัญในประเทศไทย ปี พ.ศ.2553ประชากรและสังคม 2554 “จุดเปลี่ยนประชากร จุดเปลี่ยนสังคมไทย” (บรรณาธิการ, สุรีย์พร พันพื้ง และ มาลี สันภูวรรณ), 137-157
- Bollen, K. A. (1989). *Structural Equations with Latent Variables*. New York: Wiley.
- Howe, B., & Sims, K. (2011). Human Security and Development in the Lao PDR Freedom from Fear and Freedom from Want. *Asian Survey*, 51(2), 333-355.
- Hu, L. T., and Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternative. *Structural equation modeling*, 6(1), 1-55.
- International Organization for Migration. (2010). *The Relationships among Economic Development, Demographic Change and Migration in the Greater Mekong Subregion*. Le Grand-Saconnex, Switzerland: IOM.

- Joreskog, K. D., and Sorbom, D. (1989). **Lisrel 7: User's Reference Guide**. Chicago: Scientific Software International.
- Lewis, A. W. (1954). Economic Development with Unlimited Supplies of Labor. **The Manchester School of Economic and Social Studies**, Vol. 22, 139-191.
- Ranis, G., and Fei, J. C. H. (1961). A theory of economic development. **American Economic Review**, Vol. 51, 533-565.
- Ravenstein, E. G. (1889). The Laws of Migration. **Journal of the Royal Statistical Society** LII(June), 241-301.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2013). **Transnational Organized Crime in East Asia and the Pacific: A Threat Assessment**. New York: United Nations.

การประเมินประสิทธิผลและความคุ้มค่าโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี
EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS AND WORTHINESS IN DRUGS PREVENTION
AND SOLUTION CAMPAIGN, TO BE NUMBER ONE OF UDON THANI MUNICIPALITY

ศักรินทร์ วังคะฮาด¹

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Sakkarin Wangkahart¹

¹Faculty of Management Science, Udon Thani Rajabhat University

(Received: September 8, 2019; Revised: September 24, 2019; Accepted: October 10, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลและความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างคือผู้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ จำนวน 400 ราย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Benefit-Cost Ratio ผลจากการวิจัยพบว่า ในภาพรวมโครงการมีประสิทธิภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีประสิทธิภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน ส่วนการประเมินความคุ้มค่าของโครงการ พบว่า Benefit-Cost Ratio มีค่าเท่ากับ 1.08 แสดงว่าการดำเนินงานของโครงการมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน โครงการดังกล่าวสามารถสร้างมูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจได้มากกว่าต้นทุนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน

คำสำคัญ: การประเมิน, ประสิทธิภาพ, ความคุ้มค่า, การดำเนินงานโครงการ

ABSTRACT

The purposes of this research were to evaluate the effectiveness and worthiness in drugs prevention and solution campaign, TO BE NUMBER ONE of Udon Thani Municipality. The sample in the research consisted of 400 participants. The questionnaire was used for collecting data. Statistics used were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and Benefit-Cost Ratio. The results of the research were found that overall of the project had the performance efficiency at a high level. When classified into different factors, such as knowledge and understanding of the project, the impacts on society, and inspiration creations, it revealed that the performance efficiency also was at a high level. For economic assessment of the project, the analysis showed that benefit-cost ratio was 1.08, which demonstrated that the project operation was the worthwhile investment.

Arranging project as mentioned previously created economic value more than cost and budget, which was spent for the operation.

Keywords: Evaluation, Effectiveness, Worthiness, Project Operation

บทนำ

ตามที่รัฐบาลได้ประกาศสงครามขึ้นแตกหักกับปัญหายาเสพติด เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2546 และได้ดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งการปราบปรามผู้ติดยาเสพติดและผู้ค้า การป้องกันในกลุ่มเสี่ยงและการช่วยเหลือในกลุ่มผู้เสพและผู้ติดยา จนทำให้สามารถประกาศชัยชนะได้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2546 นั้น แม้ว่าปัญหายาเสพติดจะเบาบางลงมากแล้ว แต่กลับพบว่ามีปัญหาการแพร่ระบาดของชนิดอื่นทดแทนมากขึ้น เช่น แอลกอฮอล์ สารระเหย ยานอนหลับ บุหรี่ เป็นต้น เนื่องจากผู้ป่วยที่มีปัญหาเสพติด มักใช้ยาเสพติดมาเป็นระยะเวลายาวนานจนมีอาการเรื้อรังหรือไม่ก็เสพติดในฤทธิ์ของยาจึงยากที่จะเลิกได้โดยง่าย จึงอาจจะกลับไปเสพติดได้อีก การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการรณรงค์การปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสเชิงบวก รวมทั้งการพัฒนาด้านวิชาการ บุคลากร และระบบบริการอย่างต่อเนื่องให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ กรมสุขภาพจิตซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลสุขภาพจิตของประชาชน และได้รับมอบหมายให้ร่วมดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงได้จัดทำโครงการ “TO BE NUMBER ONE” ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยขยายพื้นที่ดำเนินการให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่มให้มากที่สุด ได้แก่ กลุ่มนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา และประชาชนทั่วไป (กรมสุขภาพจิต, 2560)

โครงการ “TO BE NUMBER ONE” เป็นโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เริ่มเปิดตัวโครงการเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2545 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพเยาวชนให้เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีเชื่อมั่นและภาคภูมิใจตนเอง เป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในกลุ่มเยาวชนไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด พร้อมทั้งสนับสนุนเยาวชนและชุมชนให้จัดกิจกรรมสร้างสรรค์โดยการสนับสนุนของสังคม ซึ่งดำเนินโครงการภายใต้คณะกรรมการอำนวยการโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีพุทธระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เป็นองค์ประธาน มีกรรมการประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูงจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน อาทิ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม สำนักงานป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด สื่อมวลชน ฯลฯ โดยมีผู้แทนจากกรมสุขภาพจิตเป็นเลขานุการ โดยทรงมีพระประสงค์มุ่งเน้นการรณรงค์ในกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ วัยรุ่นและเยาวชน ใช้กลวิธีสร้างกระแสการแสดงผลอย่างถูกต้องโดยไม่ข้องแวะกับยาเสพติด การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชนในชุมชน จัดระบบการบำบัดรักษา รองรับภายใต้โครงการ “ใครติดยา ยกมือขึ้น” ทั้งนี้เพื่อคืนคนดีสู่สังคมและป้องกันการกลับมาเสพติดตลอดจนการสร้างเครือข่ายสมาชิกและชมรม “TO BE NUMBER ONE” เพื่อร่วมกันรณรงค์และจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นเสมือนการเติมสิ่งที่ดีให้กับชีวิต เพื่อให้เกิดค่านิยมของการ “เป็นหนึ่งโดยไม่ต้องพึ่งยาเสพติด” (กรมสุขภาพจิต, 2560)

เทศบาลนครอุดรธานี ได้ดำเนินโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ในทุกระดับมหิงอุบลรัตน์ราชภัฏญา สิริวัฒนาพรรณวดี มาตั้งแต่ ปี 2546 จนถึงปัจจุบัน ด้วยความมุ่งมั่นและเน้นวัยรุ่นและเยาวชนเป็นศูนย์กลางบนพื้นฐานความเข้าใจ ธรรมชาติ เนื่องจากสถานการณ์ยาเสพติดในจังหวัดอุดรธานีเป็นปัญหาสำคัญและมีแนวโน้มที่จะขยายตัว มีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีโอกาสเข้าไปใช้ ยาเสพติดได้ง่าย เนื่องจากเป็นวัยที่เื้อต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด กล่าวคือ เป็นวัยที่ต้องการ อยากรู้ อยากลอง ต้องการเรียกร้องความสนใจ ต้องการค้นหา สร้างตัวตน สร้างการยอมรับ มีแรงผลักดัน ทางอารมณ์สูง กล้าเสี่ยง กล้าทำสิ่งท้าทาย นอกจากความเสี่ยงที่มีต่อยาเสพติดแล้ว ยังมีความ เชื่อมโยงกับเรื่องเพศและเซ็กส์เข้ามาเกี่ยวข้องหรือควบคู่กันเสมอ เนื่องจากพฤติกรรมทางเพศคือ ปัจจัยหลักต่อความเสี่ยงการติดเชื้อ HIV ในกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาส เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พ.ศ.2558-2562 จึงมุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด ดังนั้น การที่จะส่งเสริมให้เยาวชนไม่ไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติดจึงต้องสร้างภูมิคุ้มกันในการปลูกฝังเยาวชนให้ เกิดการคิดดีและทำความดี (เทศบาลนครอุดรธานี, 2561)

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น เทศบาลนครอุดรธานีในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลัก หน่วยงานหนึ่งในการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE จึงได้จัดงาน “โครงการรณรงค์ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE” เพื่อมุ่งหวังให้เยาวชนและประชาชน ห่างไกลจากยาเสพติด ด้วยการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ที่ตนสนใจอย่าง ต่อเนื่อง และยังเป็นเวทีให้เด็ก เยาวชน และผู้ประกอบการในจังหวัดอุดรธานีได้ทำกิจกรรมร่วมกัน อันเป็น การสร้างเกราะป้องกันยาเสพติดได้เป็นอย่างดี และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรธานี ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการประเมินประสิทธิผลและความ คุ่มค่าโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนคร อุดรธานี โดยผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ปรับปรุง และพัฒนาการจัดโครงการต่างๆ ของจังหวัดอุดรธานีให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี
2. ประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นลักษณะของของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกำหนด ระเบียบวิธีการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 6 – 8 เมษายน พ.ศ. 2561 จำนวน 5,500 ราย โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Yamane (1967) ณ ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยผลจากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 373 ราย เพื่อให้การประมาณค่าทางสถิติมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น จึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการประเมินครั้งนี้ จำนวน 400 ราย โดยเลือกใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question) เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฯ ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมภายในงานเรียบร้อยแล้ว

ตอนที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี ด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมภายในงานว่าโครงการดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายและสังคมได้มากน้อยเพียงใด

ตอนที่ 4 ประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี โดยใช้วิธีการสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (Contingent Valuation Method: CVM) เป็นวิธีการประเมินมูลค่าสินค้าและบริการซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่มีราคาตลาด ทั้งนี้มูลค่าสินค้าและบริการที่ต้องการประเมินมีค่าเท่ากับมูลค่าที่ผู้บริโภคเต็มใจจ่าย (Willingness to pay) จะสะท้อนถึงมูลค่าของสินค้าและบริการนั้นๆ (Willis, 2002) มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question) เป็นการประเมินมูลค่าผลได้จากการจัดโครงการดังกล่าว โดยประเมินจากกิจกรรมหลักที่จัดขึ้นภายในงาน 5 กิจกรรม ดังนี้

- กิจกรรมที่ 1 การแสดงคอนเสิร์ตจากศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับประเทศและเป็นต้นแบบของเยาวชน
- กิจกรรมที่ 2 การประกวดทีมเต้น Street Dance และกิจกรรมการแสดงทักษะการเต้น
- กิจกรรมที่ 3 การประกวดวงดนตรีสมัครเล่นรุ่นอายุไม่เกิน 20 ปี และกิจกรรมการแสดงทักษะการเล่นดนตรี
- กิจกรรมที่ 4 การแสดงทักษะการแสดงและร้องเพลง
- กิจกรรมที่ 5 นิทรรศการเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย จำนวน 30 คน ทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยในขั้นต้นผู้วิจัยทำการฝึกอบรมผู้ช่วยวิจัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการเก็บข้อมูลและบทบาทของผู้ช่วยวิจัย ข้อมูลถูกเก็บรวบรวมระหว่างวันที่ 6 – 8 เมษายน 2561 โดยกระบวนการเก็บข้อมูล ได้ขออนุญาตจากผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อทำการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา และได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และกระบวนการศึกษาให้กับผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบ หลังจากสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

4.1 วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ และความถี่

4.2 การประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ โดยพิจารณาจากค่าร้อยละคำตอบที่ถูกต้องของผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วจึงแปลงเป็นค่าเฉลี่ยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับสูงมาก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับสูง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับต่ำ
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับต่ำมาก

4.3 การประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี ด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับสูงมาก
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับสูง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับต่ำ
- ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 มีประสิทธิผลอยู่ในระดับต่ำมาก

4.4 การประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี โดยใช้ค่า Benefit-Cost Ratio มีสูตรการคำนวณ (พรณิธิดา เหล่าพวงศักดิ์, นพพร จันทรานาซู และณัฐฤกษ์ ดิษฐวิรุฬห์, 2556) ดังต่อไปนี้

$$B/C = \frac{Benefit}{Cost}$$

กำหนดให้ B/C คือ Benefit-Cost Ratio
 Benefit คือ มูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี
 Cost คือ ต้นทุนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี
 โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้
 B/C มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่า โครงการมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
 B/C มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า โครงการไม่มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลจากการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง (จำนวน 246 ราย, ร้อยละ 61.50) มีอายุไม่เกิน 20 ปี (จำนวน 151 ราย, ร้อยละ 37.75) เป็นโสด (จำนวน 321 ราย, ร้อยละ 80.25) มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (จำนวน 183 ราย, ร้อยละ 45.75) เป็นนักเรียน/นักศึกษา (จำนวน 203 ราย, ร้อยละ 50.75) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท (จำนวน 150 ราย, ร้อยละ 37.50)

2. ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี

ผลการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1 – 4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี ในภาพรวม

ประเด็น	$\bar{x}$	ระดับ ประสิทธิภาพ
1. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ	4.14	สูง
2. ด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม	4.38	สูง
3. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.29	สูง
ภาพรวม	4.27	สูง

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี ในภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน ได้แก่ ด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม ($\bar{x}=4.38$) ด้านการสร้างความมั่นคงปลอดภัย ($\bar{x}=4.29$) และด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ($\bar{x}=4.14$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยระดับประสิทธิภาพด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ

ประเด็น	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	$\bar{x}$	ระดับ ประสิทธิภาพ
1. TO BE NUMBER ONE เป็นโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลนครอุดรธานี	298 (74.50%)	102 (25.50%)	3.73	สูง
2. สัญลักษณ์ของ TO BE NUMBER ONE คือ 	352 (88.00%)	48 (12.00%)	4.40	สูง
3. TO BE NUMBER ONE เป็นโครงการรณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	354 (88.50%)	46 (11.50%)	4.43	สูง
4. สโลแกนของ TO BE NUMBER ONE คือ “เป็นหนึ่งในโดยไม่พึ่งยาเสพติด”	342 (85.50%)	58 (14.50%)	4.28	สูง
5. “ปรับทุกข์ สร้างสุข แก้ปัญหา พัฒนาชีวิต” คือแนวคิดในการดำเนินงานของ TO BE NUMBER ONE	287 (71.75%)	113 (28.25%)	3.59	สูง
6. ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดีทรงเป็นองค์ประธานของโครงการ TO BE NUMBER ONE	356 (89.00%)	44 (11.00%)	4.45	สูง
7. กลุ่มเป้าหมายของ TO BE NUMBER ONE เป็นเด็กวัยรุ่นและเยาวชน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีโอกาสสูงที่จะเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	339 (84.75%)	61 (15.25%)	4.24	สูง
8. “ศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE” เป็นศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้คำปรึกษาและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สำหรับวัยรุ่นและเยาวชน	324 (81.00%)	76 (19.00%)	4.05	สูง
ภาพรวม	2,652 (82.88%)	548 (17.12%)	4.14	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลจากการดำเนินงานสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการได้เป็นอย่างดี โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามในภาพรวมได้อย่างถูกต้องร้อยละ 82.88 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 แสดงว่าในภาพรวมมีประสิทธิภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับประสิทธิผล
1. TO BE NUMBER ONE ช่วยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนได้	4.32	0.67	สูง
2. TO BE NUMBER ONE มีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในกลุ่มเยาวชน	4.39	0.64	สูง
3. TO BE NUMBER ONE ช่วยทำให้เยาวชนหันมาสนใจการออกกำลังกาย ด้วยการเต้น Street Dance มากขึ้น	4.29	0.71	สูง
4. TO BE NUMBER ONE ช่วยทำให้เยาวชนหันมาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเล่นดนตรี ร้องเพลง และการแสดงมากยิ่งขึ้น	4.39	0.67	สูง
5. TO BE NUMBER ONE มีภาพลักษณ์ที่ดีในกลุ่มเยาวชน	4.35	0.67	สูง
6. TO BE NUMBER ONE มีส่วนช่วยในการป้องกันเยาวชนให้ห่างไกลจากยาเสพติด	4.33	0.72	สูง
7. TO BE NUMBER ONE มีส่วนช่วยให้เยาวชนกล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในตนเอง	4.43	0.65	สูง
8. TO BE NUMBER ONE มีส่วนช่วยในการสร้างเครือข่ายในกลุ่มเยาวชน เพื่อร่วมกันต่อต้านยาเสพติด	4.39	0.67	สูง
9. กิจกรรมใน TO BE NUMBER ONE เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ	4.40	0.68	สูง
10. TO BE NUMBER ONE เป็นโครงการที่ดีและควรได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง	4.51	0.66	สูงมาก
ภาพรวม	4.38	0.49	สูง

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลจากการดำเนินงานสามารถสร้างผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมได้เป็นอย่างดี พิจารณาได้จากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 แสดงว่ามีประสิทธิผลการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับประสิทธิผล
1. ภายหลังจากเข้าร่วมงาน TO BE NUMBER ONE แล้วทำให้ท่านรู้สึกว่าได้รับประสบการณ์ที่ดีและก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ	4.25	0.71	สูง
2. ภายหลังจากเข้าร่วมงาน TO BE NUMBER ONE แล้วทำให้ท่านได้รับแรงบันดาลใจในการผลักดันตัวเองไปสู่เป้าหมาย	4.26	0.71	สูง
3. ภายหลังจากเข้าร่วมงาน TO BE NUMBER ONE แล้วทำให้ท่านได้รับแรงบันดาลใจให้มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	4.27	0.70	สูง
4. ภายหลังจากเข้าร่วมงาน TO BE NUMBER ONE แล้วทำให้ท่านได้รับแรงบันดาลใจในการลด ละ เลิก และไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	4.29	0.73	สูง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับประสิทธิผล
5. ภายหลังจากเข้าร่วมงาน TO BE NUMBER ONE แล้วทำให้ท่านได้รับแรงบันดาลใจที่ต้องการทำประโยชน์ต่อสังคมหรือส่วนรวม	4.37	0.71	สูง
ภาพรวม	4.29	0.58	สูง

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลจากการดำเนินงานสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับวัยรุ่นและเยาวชนได้เป็นอย่างดี พิจารณาได้จากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 แสดงว่ามีประสิทธิผลการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง

3. การประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี

ผลการประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 5 - 12

ตารางที่ 5 มูลค่าผลได้จากกิจกรรมการแสดงคอนเสิร์ตจากศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับประเทศและเป็นต้นแบบของเยาวชน

มูลค่าผลได้จากกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การแสดงคอนเสิร์ตจากศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับประเทศและเป็นต้นแบบของเยาวชน		
ไม่เกิน 50 บาท	115	28.75
51-100 บาท	105	26.25
101-150 บาท	26	6.50
151-200 บาท	44	11.00
มากกว่า 200 บาท	110	27.50
$\bar{x}$ = 216.12 บ., S.D.=237.41 บ.		
รวม	400	100.00

หมายเหตุ: $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยมูลค่าผลได้จากกิจกรรมจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย

จากตารางที่ 5 พบว่า มูลค่าผลได้จากกิจกรรมการแสดงคอนเสิร์ตจากศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับประเทศและเป็นต้นแบบของเยาวชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 216.12 บาท โดยส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างมีความเต็มใจจ่ายเพื่อชมกิจกรรมไม่เกิน 50 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด (จำนวน 115 ราย, ร้อยละ 28.75) รองลงมาคือ มากกว่า 200 บาท (จำนวน 110 ราย, ร้อยละ 27.50) 51 - 100 บาท (จำนวน 105 ราย, ร้อยละ 26.25) 151 - 200 บาท (จำนวน 44 ราย, ร้อยละ 11.00) และ 101 - 150 บาท (จำนวน 26 ราย, ร้อยละ 6.50) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 มูลค่าผลได้จากกิจกรรมการประกวดทีมเต้น Street Dance และกิจกรรมการแสดงทักษะการเต้น

มูลค่าผลได้จากกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การประกวดทีมเต้น Street Dance และกิจกรรมการแสดงทักษะการเต้น		
ไม่เกิน 50 บาท	169	42.25
51-100 บาท	99	24.75
101-150 บาท	34	8.50
151-200 บาท	30	7.50
มากกว่า 200 บาท	68	17.00
$\bar{x} = 171.00$ บ., S.D.=220.13 บ.		
รวม	400	100.00

หมายเหตุ: $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยมูลค่าผลได้จากกิจกรรมจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย

จากตารางที่ 6 พบว่า มูลค่าผลได้จากกิจกรรมการประกวดทีมเต้น Street Dance และกิจกรรมการแสดงทักษะการเต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 171.00 บาท โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความเต็มใจจ่ายเพื่อชมกิจกรรมไม่เกิน 50 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด (จำนวน 169 ราย, ร้อยละ 42.25) รองลงมาคือ 51 – 100 บาท (จำนวน 99 ราย, ร้อยละ 24.75) มากกว่า 200 บาท (จำนวน 68 ราย, ร้อยละ 17.00) 101 – 150 บาท (จำนวน 34 ราย, ร้อยละ 8.50) และ 151 – 200 บาท (จำนวน 30 ราย, ร้อยละ 7.50) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 มูลค่าผลได้จากกิจกรรมการประกวดวงดนตรีสมัครเล่นรุ่นอายุไม่เกิน 20 ปี และกิจกรรมการแสดงทักษะการเล่นดนตรี

มูลค่าผลได้จากกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การประกวดวงดนตรีสมัครเล่นรุ่นอายุไม่เกิน 20 ปี และกิจกรรมการแสดงทักษะการเล่นดนตรี		
ไม่เกิน 50 บาท	167	41.75
51-100 บาท	102	25.50
101-150 บาท	31	7.75
151-200 บาท	29	7.25
มากกว่า 200 บาท	71	17.75
$\bar{x} = 174.13$ บ., S.D.=224.05 บ.		
รวม	400	100.00

หมายเหตุ: $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยมูลค่าผลได้จากกิจกรรมจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย

จากตารางที่ 7 พบว่า มูลค่าผลได้จากกิจกรรมการประกวดวงดนตรีสมัครเล่นรุ่นอายุไม่เกิน 20 ปี และกิจกรรมการแสดงทักษะการเล่นดนตรี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 174.13 บาท โดยส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างมีความเต็มใจจ่ายเพื่อชมกิจกรรมไม่เกิน 50 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด (จำนวน 167 ราย, ร้อยละ 41.75) รองลงมาคือ 51 - 100 บาท (จำนวน 102 ราย, ร้อยละ 25.50) มากกว่า 200 บาท (จำนวน 71 ราย, ร้อยละ 17.75) 101 - 150 บาท (จำนวน 31 ราย, ร้อยละ 7.75) และ 151 - 200 บาท (จำนวน 29 ราย, ร้อยละ 7.25) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 มูลค่าผลได้จากกิจกรรมการแสดงทักษะการแสดงและร้องเพลง

มูลค่าผลได้จากกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การแสดงทักษะการแสดงและร้องเพลง		
ไม่เกิน 50 บาท	170	42.50
51-100 บาท	105	26.25
101-150 บาท	30	7.50
151-200 บาท	28	7.00
มากกว่า 200 บาท	67	16.75
$\bar{x}=174.63$ บ., S.D.=230.29 บ.		
รวม	400	100.00

หมายเหตุ: $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยมูลค่าผลได้จากกิจกรรมจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย

จากตารางที่ 8 พบว่า มูลค่าผลได้จากกิจกรรมการแสดงทักษะการแสดงและร้องเพลง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 174.63 บาท โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความเต็มใจจ่ายเพื่อชมกิจกรรมไม่เกิน 50 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด (จำนวน 170 ราย, ร้อยละ 42.50) รองลงมาคือ 51 - 100 บาท (จำนวน 105 ราย, ร้อยละ 26.25) มากกว่า 200 บาท (จำนวน 67 ราย, ร้อยละ 16.75) 101 - 150 บาท (จำนวน 30 ราย, ร้อยละ 7.50) และ 151 - 200 บาท (จำนวน 28 ราย, ร้อยละ 7.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 มูลค่าผลได้จากกิจกรรมนิทรรศการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

มูลค่าผลได้จากกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
นิทรรศการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด		
ไม่เกิน 50 บาท	180	45.00
51-100 บาท	94	23.50
101-150 บาท	31	7.75
151-200 บาท	27	6.75
มากกว่า 200 บาท	68	17.00
$\bar{x}=175.50$ บ., S.D.=235.08 บ.		
รวม	400	100.00

หมายเหตุ: $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยมูลค่าผลได้จากกิจกรรมจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย

จากตารางที่ 9 พบว่า มูลค่าผลได้จากกิจกรรมนิทรรศการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 175.50 บาท โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความเต็มใจจ่ายเพื่อชมกิจกรรมไม่เกิน 50 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด (จำนวน 180 ราย, ร้อยละ 45.00) รองลงมาคือ 51 - 100 บาท (จำนวน 94 ราย, ร้อยละ 23.50) มากกว่า 200 บาท (จำนวน 68 ราย, ร้อยละ 17.00) 101 - 150 บาท (จำนวน 31 ราย, ร้อยละ 7.75) และ 151 - 200 บาท (จำนวน 27 ราย, ร้อยละ 6.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 มูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจจากโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ย มูลค่าผลได้ (บาท/คน)	ผู้เข้าร่วมงาน (คน)	มูลค่าผลได้ที่ เกิดขึ้น (บาท)	ร้อยละ
การแสดงคอนเสิร์ตจากศิลปินที่มีชื่อเสียง ระดับประเทศและเป็นต้นแบบของเยาวชน	216.12	5,500	1,188,660	23.71
การประกวดทีมเต้น Street Dance และ กิจกรรมการแสดงทักษะการเต้น	171.00	5,500	940,500	18.76
การประกวดวงดนตรีสมัครเล่นรุ่นอายุ ไม่เกิน 20 ปี และกิจกรรมการแสดงทักษะ การเล่นดนตรี	174.13	5,500	957,715	19.11
การแสดงทักษะการแสดงและร้องเพลง	174.63	5,500	960,465	19.16
นิทรรศการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติด	175.50	5,500	965,250	19.26
รวม	911.38		5,012,590	100.00

จากตารางที่ 10 พบว่า มูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจจากโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี โดยรวมมีค่าเท่ากับ 5,012,590 บาท โดยมีมูลค่าผลได้จากกิจกรรมการแสดงคอนเสิร์ตจากศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับประเทศและเป็นต้นแบบของเยาวชนเป็นจำนวนมากที่สุด เท่ากับ 1,188,660 บาท (ร้อยละ 23.71) รองลงมาคือ กิจกรรมนิทรรศการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (965,250 บาท, ร้อยละ 19.26) กิจกรรมการแสดงทักษะการแสดงและร้องเพลง (960,465 บาท, ร้อยละ 19.16) กิจกรรมการประกวดวงดนตรีสมัครเล่นรุ่นอายุไม่เกิน 20 ปี และกิจกรรมการแสดงทักษะการเล่นดนตรี (957,715 บาท, ร้อยละ 19.11) และกิจกรรมการประกวดทีมเต้น Street Dance และกิจกรรมการแสดงทักษะการเต้น (940,500 บาท, ร้อยละ 18.76) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ต้นทุนงบประมาณดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี

รายการ	ต้นทุนงบประมาณ (บาท)	ร้อยละ
การออกแบบโครงสร้าง ผลิต ติดตั้ง รื้อถอน และจัดเตรียมสถานที่	2,214,050	47.83
การจัดนิทรรศการในโครงการ	852,000	18.40
กิจกรรมการแสดงและการประกวด	1,153,000	24.90
การประชาสัมพันธ์	183,800	3.97
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	227,000	4.90
รวมงบประมาณ	4,629,850	100.00

จากตารางที่ 11 พบว่า ต้นทุนงบประมาณดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานีโดยรวม มีค่าเท่ากับ 4,629,850 บาท จำแนกออกเป็นค่าออกแบบโครงสร้าง ผลิต ติดตั้ง รื้อถอน และจัดเตรียมสถานที่ 2,214,050 บาท (ร้อยละ 47.83) กิจกรรมการแสดงและการประกวด 1,153,000 บาท (ร้อยละ 24.90) การจัดนิทรรศการในโครงการ 852,000 บาท (ร้อยละ 18.40) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ 227,000 บาท (ร้อยละ 4.90) และการประชาสัมพันธ์ 183,800 บาท (ร้อยละ 3.97) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี

มูลค่าผลได้ (Benefit)	ต้นทุนงบประมาณ (Cost)	Benefit-Cost Ratio	แปลผล
5,012,590	4,629,850	1.08	คุ้มค่า

จากตารางที่ 12 พบว่า มูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจจากโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี มีค่าเท่ากับ 5,012,590 มีต้นทุนงบประมาณดำเนินงานเท่ากับ 4,629,850 บาท เมื่อพิจารณาจากค่า Benefit-Cost Ratio มีค่าเท่ากับ 1.08 จึงสรุปได้ว่าการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน กล่าวคือ การจัดโครงการดังกล่าวสามารถสร้างมูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจได้มากกว่าต้นทุนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน

อภิปรายผล

1. ผลจากการประเมิน พบว่า โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี ในภาพรวมมีประสิทธิภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง เนื่องจากเทศบาลนครอุดรธานี ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ได้อาศัยหลักการมีส่วนร่วมของทุกคน

ในสังคม และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ในการจัดการกับปัญหาเสพติด อีกทั้งคนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญและความรุนแรงของปัญหาดังกล่าว จึงทำให้โครงการประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานของ เพ็ญศรี ฉิรินัง (2559) ที่พบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน กระตุ้นให้ชุมชนรับรู้และตระหนักต่อปัญหาเสพติด

2. ผลจากการประเมิน พบว่า โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน เนื่องจากเทศบาลนครอุดรธานี ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ได้อาศัยหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการดำเนินโครงการ ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหลัก คือ เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น และประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพโรจน์ ภัทรนรากุล และ แพรดาว พุฒนิชัยพลกุล (2561) ที่พบว่า การบริหารจัดการชุมชนบนหลักการธรรมาภิบาล เป็นรากฐานในการสร้างความเข้มแข็งมั่นคงให้กับชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภาวดี ยิ่งมีทรัพย์ และ บรรลุ พุฒิก (2559) ได้ประเมินความเป็นไปได้ของการลงทุนในธุรกิจ โดยใช้ Benefit-Cost Ratio ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.09 แสดงว่าผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจากการลงทุนให้ผลตอบแทนที่มากกว่าหรือให้ผลคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายที่เสียไป เพราะค่า B/C ratio ที่ได้มีค่ามากกว่า 1 ดังนั้นโครงการนี้จึงมีความคุ้มค่าแก่การลงทุน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการประเมินผลโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของเทศบาลนครอุดรธานี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดงานครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1.1 ผลจากการศึกษาพบว่า มีกลุ่มเป้าหมายบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ TO BE NUMBER ONE ดังนั้น ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น เพื่อร่วมกันเป็นเครือข่ายในการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในอนาคต

1.2 ผลจากการศึกษาพบว่า กิจกรรมสร้างสรรค์สามารถจูงใจและสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับเยาวชนรุ่นต่อไป ดังนั้น เทศบาลนครอุดรธานีควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และขยายกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

1.3 เทศบาลนครอุดรธานีควรจัดทำฐานข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อาทิ จำนวนสมาชิก จำนวนเครือข่าย จำนวนผู้ติดยาเสพติดในกลุ่มเสี่ยง เป็นต้น เพื่อใช้ประกอบการวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยสู่ความสำเร็จของโครงการ เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการจัดโครงการเกี่ยวกับการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขยาเสพติดสำหรับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2560). คู่มือการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- เทศบาลนครอุดรธานี. (2561). งานมหกรรม TO BE NUMBER ONE เป็นหนึ่งโดยไม่พึ่งยาเสพติด: Udon Love Music season 9. อุดรธานี: สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครอุดรธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรรณิธิดา เหล่าพวงศักดิ์, นพพร จันทรนาชู และ ณัฐกฤตย์ ดิฐวิรุฬห์. (2556). การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของโครงการสายแยกทางหลวงหมายเลข 331 - บ้านหนองคล้า อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วารสารวิทยาการจัดการ, 30(1), 1-22.
- เพ็ญศรี ฉิรินัง. (2559). แนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชน พื้นที่เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(1), 39-49.
- ไพโรจน์ ภัทรนรากุล และ แพรดาว พุฒนิชัยพฤกษ์. (2561). การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับชุมชน. วารสารพัฒนาสังคม, 20(1), 57-76.
- ภารดี ยิ่งมีทรัพย์ และ บรรลุ พุฒิกร. (2559). ศึกษาความเป็นไปได้ในโครงการลงทุนโรงงานผลิตน้ำยางข้นในพื้นที่อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจปริทัศน์, 12(1), 71-88.
- Willis, K. G. (2002). Iterative Bid Design in Contingent Valuation and the Estimation of the Revenue Maximizing Price for a Cultural Good. *Journal of Cultural Economics*, Vol.26, 307-324.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. (2nd Ed.). New York: Harper and Row.

การประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุน
เศรษฐกิจท้องถิ่นของเทศบาลนครอุดรธานี

EVALUATION OF THE WORTHINESS OF TOURISM PROMOTION AND INCREASED
INCOME PROJECT TO SUPPORT THE LOCAL ECONOMY OF
UDON THANI MUNICIPALITY

ชญญธร ทูมมาตัน¹

¹ฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยวและการขนส่ง สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลนครอุดรธานี

Thunyatorn Thummatan¹

¹Subdivision of Tourism and transportation promotion, Office of the Municipal Clerk,
Udon Thani Municipality

(Received: September 2, 2019; Revised: September 22, 2019; Accepted: October 8, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นของเทศบาลนครอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างคือผู้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ จำนวน 400 ราย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Benefit-Cost Ratio ผลจากการวิจัยพบว่า โครงการมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน พิจารณาได้จากค่า Benefit-Cost Ratio มีค่าเท่ากับ 10.55 แสดงว่าการจัดโครงการดังกล่าวสามารถสร้างมูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจได้มากกว่าต้นทุนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน

คำสำคัญ: ประเมินผล, ความคุ้มค่า, โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ABSTRACT

The purpose of this research was to evaluate the worthiness of the tourism promotion and increased income project to support the local economy of Udon Thani Municipality. The sample consisted of 400 participants, who participated in the project activities. Instrument for data gathering was a questionnaire. Statistical technique for data analysis were analyzed by using Frequency, Percentage, Average, Standard Deviation and Benefit-Cost Ratio. The result of the research found that the project was the worthwhile investment, which was considered from Benefit-Cost Ratio at 10.55. The result demonstrated that arranging this project created more economic value when compared with cost and budget, which were spent for the operation.

Keywords: Evaluation, Worthiness, Tourism promotion project

บทนำ

ประเทศไทยต้องอาศัยรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อเป็นฐานเศรษฐกิจหลักให้กับประเทศ เป็นแหล่งกระจายรายได้และการจ้างงานเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้กับชุมชนและสังคมไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงนับเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว เพื่อสร้างรากฐานเศรษฐกิจในระดับชุมชนช่วยพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยว และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ พัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวให้มีเพียงพอและพร้อมให้บริการ นักท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับท้องถิ่นและประเทศ ส่งเสริมการตลาดให้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมีแหล่งจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก อีกทั้งเป็นการส่งเสริมผู้ประกอบการในท้องถิ่นให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการจากแหล่งอื่นได้ และสิ่งสำคัญคือการสร้างความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาเยี่ยมเยือนยังประเทศไทยมากขึ้น ก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมากมาย (ภูวดล บัวบางพลู, 2561)

เทศบาลนครอุดรธานี ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจหน้าที่ดูแลรับผิดชอบโดยตรงในการให้บริการสาธารณะ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา พัฒนาเมืองให้มีความเจริญ สะดวก มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน เป็นศูนย์กลางการพัฒนาที่แผ่ขยายออกสู่อำเภอรอบนอก มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และส่งเสริมการท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพและสร้างโอกาสด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชน สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งเป็นการบูรณาการระหว่างภาครัฐและเอกชน การสนับสนุนจากภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาคประชาชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรซึ่งจะเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์มากที่สุด นำไปสู่เป้าหมายการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐบาล โดยเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552) มาตรา 56(8) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16(8)

ดังนั้น เทศบาลนครอุดรธานี จึงได้จัดทำ “โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น” ในระหว่างวันที่ 22 - 26 พฤศจิกายน 2561 ณ บริเวณสวนสาธารณะหนองประจักษ์ศิลปาคม เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยี่ยมเยือนในเขตเทศบาลนครอุดรธานีและจังหวัดอุดรธานีมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นด้านการคมนาคมขนส่ง (เช่น รถรับจ้าง รถไฟ รถทัวร์ เครื่องบิน เป็นต้น) และด้านการท่องเที่ยว (เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ที่พัก บริษัททัวร์ มัคคุเทศก์ เป็นต้น) และยังเป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการให้มีมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ส่งเสริมการตลาดกระจายผลประโยชน์ไปสู่ท้องถิ่นและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง สร้างความรักและหวงแหนในทรัพยากรจนเกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นของเทศบาลนครอุดรธานี โดยประยุกต์แนวความคิดการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับหลักการวิเคราะห์ต้นทุนผลประโยชน์ (Benefit-cost analysis) ซึ่งเป็นอัตราส่วนของผลประโยชน์เมื่อคิดเป็นมูลค่าปัจจุบันต่อมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนงบประมาณโครงการ เพื่อพิจารณาว่าโครงการดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อการลงทุนหรือไม่ (พรณัธิตา เหล่าพวงศักดิ์, นพพร จันทรนาชู และณัฐกฤตย์ ดิฐวิรุฬห์, 2556) โดยผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ปรับปรุง และพัฒนาการจัดโครงการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

ประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นของเทศบาลนครอุดรธานี ระหว่างมูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและต้นทุนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานของโครงการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นในครั้งนี้ เป็นลักษณะของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกำหนดวิธีการประเมิน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในงานของโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ระหว่างวันที่ 22 – 26 พฤศจิกายน พ.ศ.2561 ณ บริเวณสวนสาธารณะหนองประจักษ์ศิลปาคม จำนวน 59,641 ราย แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในงานของโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นของเทศบาลนครอุดรธานี

วัน/เดือน/ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (ราย)
วันพฤหัสบดีที่ 22 พฤศจิกายน 2561	19,245
วันศุกร์ที่ 23 พฤศจิกายน 2561	8,028
วันเสาร์ที่ 24 พฤศจิกายน 2561	10,161
วันอาทิตย์ที่ 25 พฤศจิกายน 2561	11,844
วันจันทร์ที่ 26 พฤศจิกายน 2561	10,363
รวม	59,641

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนาม

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คอ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในงานของโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ระหว่างวันที่ 22 – 26 พฤศจิกายน พ.ศ.2561 กำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของ Yamane (1967) ณ ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 คำนวณขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 398 ราย เพื่อให้การประเมินค่าทางสถิติมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ผู้ประเมินจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการประเมินครั้งนี้ จำนวน 400 ราย โดยใช้เทคนิคการสุ่มตามสะดวก (Convenience Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิลาเนา มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การประเมินมูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวภายในงานของโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยประเมินจากค่าใช้จ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 5 ด้าน ได้แก่ ยานพาหนะ การพักร้างแรม อาหารและเครื่องดื่ม ของฝากและของที่ระลึก รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Question)

ตอนที่ 3 การประเมินมูลค่าผลได้จากการเยี่ยมชมงานในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ใช้วิธีการสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (Contingent Valuation Method: CVM) เป็นวิธีการประเมินมูลค่าสินค้าและบริการซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่มีราคาตลาด ทั้งนี้มูลค่าสินค้าและบริการที่ต้องการประเมินมีค่าเท่ากับมูลค่าที่ผู้บริโภคเต็มใจจ่าย (Willingness to pay) จะสะท้อนถึงมูลค่าของสินค้าและบริการนั้นๆ (Willis, 2002) โดยประเมินจากความเต็มใจจ่ายของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการชมกิจกรรมและการแสดงภายในงานทั้ง 2 โซน ได้แก่ โซนกิจกรรมการแสดงดนตรีจากวงดนตรีท้องถิ่นและศิลปินที่มีชื่อเสียง และโซนกิจกรรมงานไฟประดับตกแต่ง “สวนมีแสง” มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ประเมินและผู้ช่วยประเมิน จำนวน 14 คน ทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง โดยในขั้นต้นผู้ประเมินทำการฝึกอบรมผู้ช่วยประเมิน เพื่อให้เกิดความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการเก็บข้อมูล และบทบาทของผู้ช่วยประเมิน ข้อมูลถูกเก็บรวบรวมระหว่างวันที่ 22 – 26 พฤศจิกายน 2561 แสดงกระบวนการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อทำการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา

3.2 ผู้ประเมินและผู้ช่วยประเมินให้คำอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และกระบวนการศึกษาให้กับผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบ

3.3 ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนจะตอบคำถาม 3 ส่วน คือ ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การประเมินมูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยว และการประเมินมูลค่าผลได้จากการเยี่ยมชมกิจกรรมภายในงาน โดยจะใช้เวลาในการตอบคำถามประมาณ 5 – 10 นาที

3.4 หลังจากนั้นผู้ประเมินและผู้ช่วยประเมินทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

นอกจากนี้ ในส่วนของต้นทุนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยวและการขนส่ง สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลนครอุดรธานี เพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังต่อไปนี้

4.1 วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ และความถี่

4.2 ประเมินมูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวและเยี่ยมชมกิจกรรมภายในงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 ประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยใช้ค่า Benefit-Cost Ratio (พรพรณิธา เหล่าพวงศักดิ์, นพพร จันทรานิช และ ณัฐกฤตย์ ดิษฐวิรุฬห์, 2556) มีสูตรการคำนวณดังต่อไปนี้

$$B / C = \frac{Benefit}{Cost}$$

กำหนดให้	B/C	คือ	Benefit-Cost Ratio
	Benefit	คือ	มูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น
	Cost	คือ	ต้นทุนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

B/C มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่า โครงการมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

B/C มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า โครงการไม่มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (จำนวน 257 ราย, ร้อยละ 64.25) มีช่วงอายุไม่เกิน 20 ปี (จำนวน 157 ราย, ร้อยละ 39.25) เป็นโสด (จำนวน 294 ราย, ร้อยละ 73.50) มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมตอนปลาย/ปวช. และปริญญาตรี ในจำนวนที่เท่ากัน (จำนวน 143 ราย, ร้อยละ 35.75) เป็นนักเรียน/นักศึกษา (จำนวน 204 ราย, ร้อยละ 51.00) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท (จำนวน 135 ราย, ร้อยละ 33.75) และมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในจังหวัดอุดรธานี (จำนวน 337 ราย, ร้อยละ 84.25)

2. ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2 – 11

ตารางที่ 2 มูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวภายในงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ประเภทยานพาหนะ

ยานพาหนะ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เสียค่ายานพาหนะ	15	3.75
รถส่วนตัว	372	93.00
ไม่เกิน 50 บาท	168	42.00
51-100 บาท	108	27.00
มากกว่า 100 บาท	96	24.00
รถโดยสารประจำทาง	10	2.50
ไม่เกิน 50 บาท	7	1.75
51-100 บาท	1	0.25
มากกว่า 100 บาท	2	0.50
รถโดยสารไม่ประจำทาง	3	0.75
ไม่เกิน 50 บาท	3	0.75
51-100 บาท	-	-
มากกว่า 100 บาท	-	-
$\bar{x} = 144.20$ บ., S.D. = 208.08 บ.		
รวม	400	100

จากตารางที่ 2 พบว่า มูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวภายในงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ประเภทยานพาหนะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 144.20 บาท

โดยส่วนใหญ่ใช้รถส่วนตัวเป็นยานพาหนะในการสัญจรมากที่สุด (จำนวน 372 ราย, ร้อยละ 93.00) มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่เกิน 50 บาท (จำนวน 168 ราย, ร้อยละ 42.00) รองลงมาคือ รถโดยสารประจำทาง (จำนวน 10 ราย, ร้อยละ 2.50) มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 50 บาท (จำนวน 7 ราย, ร้อยละ 1.75) และรถโดยสารไม่ประจำทาง (จำนวน 3 ราย, ร้อยละ 0.75) มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 50 บาท (จำนวน 3 ราย, ร้อยละ 0.75) ตามลำดับ และมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 ราย (ร้อยละ 3.75) ที่ไม่เสียค่ายานพาหนะสำหรับการเดินทางท่องเที่ยว

ตารางที่ 3 มูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวภายในงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ประเภทการพักค้างแรม

การพักค้างแรม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่พักค้างแรม	386	96.50
พักค้างแรม	14	3.50
ไม่เกิน 1,000 บาท	9	2.25
1,001- 2,000 บาท	2	0.50
มากกว่า 2,000 บาท	3	0.75
$\bar{x} = 46.75$ บ., S.D. = 337.81 บ.		
รวม	400	100

จากตารางที่ 3 พบว่า มูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวภายในงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ประเภทการพักค้างแรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 46.75 บาท โดยมีการพักค้างแรมเป็นส่วนน้อย (จำนวน 14 ราย, ร้อยละ 3.50) มีค่าใช้จ่ายเป็นค่าที่พักแรมไม่เกิน 1,000 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด (จำนวน 9 ราย, ร้อยละ 2.25) รองลงมาคือ มีค่าที่พักแรมมากกว่า 2,000 บาท (จำนวน 3 ราย, ร้อยละ 0.75) และ 1,001 – 2,000 บาท (จำนวน 2 ราย, ร้อยละ 0.50) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณามูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวภายในงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 283.83 บาท ส่วนใหญ่มีการซื้ออาหารและเครื่องดื่มจากงานดังกล่าว (จำนวน 390 ราย, ร้อยละ 97.50) โดยมีค่าใช้จ่ายระหว่าง 101 - 200 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด (จำนวน 121 ราย, ร้อยละ 30.25) รองลงมาคือ มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 100 บาท (จำนวน 118 ราย, ร้อยละ 29.50) 401 - 500 บาท (จำนวน 56 ราย, ร้อยละ 14.00) 201 - 300 บาท (จำนวน 48 ราย, ร้อยละ 12.00) มากกว่า 500 บาท (จำนวน 29 ราย, ร้อยละ 7.25) และ 301 - 400 บาท (จำนวน 18 ราย, ร้อยละ 4.50) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 มูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวภายในงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้
สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม

อาหารและเครื่องดื่ม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีการซื้ออาหารและเครื่องดื่ม	10	2.50
มีการซื้ออาหารและเครื่องดื่ม	390	97.50
ไม่เกิน 100 บาท	118	29.50
101-200 บาท	121	30.25
201-300 บาท	48	12.00
301-400 บาท	18	4.50
401-500 บาท	56	14.00
มากกว่า 500 บาท	29	7.25
$\bar{x} = 283.83$ บ., S.D. = 309.93 บ.		
รวม	400	100

ตารางที่ 5 มูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวภายในงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้
สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ประเภทของฝากและของที่ระลึก

ของฝากและของที่ระลึก	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีการซื้อของฝากและของที่ระลึก	118	29.50
มีการซื้อของฝากและของที่ระลึก	282	70.50
ไม่เกิน 100 บาท	80	20.00
101-200 บาท	69	17.25
201-300 บาท	44	11.00
มากกว่า 300 บาท	89	22.25
$\bar{x} = 229.89$ บ., S.D. = 313.23 บ.		
รวม	400	100

จากตารางที่ 5 พบว่า มูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวภายในงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ประเภทของฝากและของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 229.89 บาท โดยส่วนใหญ่มีการซื้อของฝากและของที่ระลึก (จำนวน 282 ราย, ร้อยละ 70.50) ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อมากกว่า 300 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด (จำนวน 89 ราย, ร้อยละ 22.25) รองลงมาคือ มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 100 บาท (จำนวน 80 ราย, ร้อยละ 20.00) 101 – 200 บาท (จำนวน 69 ราย, ร้อยละ 17.25) และ 201 – 300 บาท (จำนวน 44 ราย, ร้อยละ 11.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 มูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวภายในงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้
สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ประเภทค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ	381	95.25
มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ	19	4.75
ไม่เกิน 100 บาท	15	3.75
101-200 บาท	4	1.00
$\bar{x} = 3.80$ บ., S.D. = 19.83 บ.		
รวม	400	100

จากตารางที่ 6 พบว่า มูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวภายในงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น ประเภทค่าใช้จ่ายอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 บาท ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไม่เกิน 100 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด (จำนวน 15 ราย, ร้อยละ 3.75) รองลงมาคือมีค่าใช้จ่ายระหว่าง 101 - 200 บาท (จำนวน 4 ราย, ร้อยละ 1.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 มูลค่าผลได้จากการเยี่ยมชมโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุน
เศรษฐกิจท้องถิ่น โซนกิจกรรมการแสดงดนตรีจากวงดนตรีท้องถิ่นและศิลปินที่มีชื่อเสียง

โซนกิจกรรมการแสดงดนตรีจากวงดนตรีท้องถิ่นและ ศิลปินที่มีชื่อเสียง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เต็มใจจ่าย	3	0.75
เต็มใจจ่าย	397	99.25
ไม่เกิน 50 บาท	266	66.50
51-100 บาท	100	25.00
มากกว่า 100 บาท	31	7.75
$\bar{x} = 76.69$ บ., S.D. = 72.38 บ.		
รวม	400	100

จากตารางที่ 7 พบว่า มูลค่าผลได้จากการเยี่ยมชมโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น โซนกิจกรรมการแสดงดนตรีจากวงดนตรีท้องถิ่นและศิลปินที่มีชื่อเสียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 76.69 บาท โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความเต็มใจจ่ายไม่เกิน 50 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด (จำนวน 266 ราย, ร้อยละ 66.50) รองลงมาคือ 51 - 100 บาท (จำนวน 100 ราย, ร้อยละ 25.00) และมากกว่า 100 บาท (จำนวน 31 ราย, ร้อยละ 7.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 มูลค่าผลได้จากการเยี่ยมชมโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น โชนกิจกรรมงานไฟประดับตกแต่ง “สวนมีแสง”

โชนกิจกรรมงานไฟประดับตกแต่ง “สวนมีแสง”	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เต็มใจจ่าย	3	0.75
เต็มใจจ่าย	397	99.25
ไม่เกิน 50 บาท	307	76.75
51-100 บาท	62	15.50
มากกว่า 100 บาท	28	7.00
$\bar{x} = 70.71$ บ., S.D. = 77.18 บ.		
รวม	400	100

จากตารางที่ 8 พบว่า มูลค่าผลได้จากการเยี่ยมชมโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น โชนกิจกรรมงานไฟประดับตกแต่ง “สวนมีแสง” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 70.71 บาท โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความเต็มใจจ่ายไม่เกิน 50 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด (จำนวน 307 ราย, ร้อยละ 76.75) รองลงมาคือ 51 - 100 บาท (จำนวน 62 ราย, ร้อยละ 15.50) และมากกว่า 100 บาท (จำนวน 28 ราย, ร้อยละ 7.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 มูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น

รายการ	ค่าเฉลี่ย (บาท)	จำนวนนักท่องเที่ยว (ราย)	มูลค่าผลได้ที่เกิดขึ้น (บาท)	ร้อยละ
มูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยว	708.47	59,641	42,253,859.27	82.78
ค่ายานพาหนะ	144.20	59,641	8,600,232.20	16.85
ค่าที่พักค้างแรม	46.75	59,641	2,788,216.75	5.46
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	283.83	59,641	16,927,905.03	33.16
ค่าของฝากและของที่ระลึก	229.89	59,641	13,710,869.49	26.86
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	3.80	59,641	226,635.80	0.45
มูลค่าผลได้จากการเยี่ยมชมกิจกรรม	147.40	59,641	8,791,083.40	17.22
การแสดงดนตรี	76.69	59,641	4,573,868.29	8.96
งานไฟประดับตกแต่ง “สวนมีแสง”	70.71	59,641	4,217,215.11	8.26
ภาพรวม	855.87		51,044,942.67	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่า มูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นโดยภาพรวม มีค่าเท่ากับ 51,044,942.67 บาท จำแนกเป็นมูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยว เท่ากับ 42,253,859.27 บาท (ร้อยละ

82.78) และมูลค่าผลได้จากการเยี่ยมชมกิจกรรมภายในงาน เท่ากับ 8,791,083.40 บาท (ร้อยละ 17.22) โดยมีมูลค่าผลได้จากค่าอาหารและเครื่องดื่มเป็นจำนวนมากที่สุด เท่ากับ 16,927,905.03 บาท (ร้อยละ 33.16) รองลงมาคือ ค่าของฝากและของที่ระลึก (13,710,869.49 บาท, ร้อยละ 26.86) ค่ายานพาหนะ (8,600,232.20 บาท, ร้อยละ 16.85) มูลค่าผลได้จากการเยี่ยมชมกิจกรรมการแสดงดนตรี (4,573,868.29 บาท, ร้อยละ 8.96) มูลค่าผลได้จากการเยี่ยมชมกิจกรรมงานไฟประดับตกแต่ง “สวนมีแสง” (4,217,215.11 บาท, ร้อยละ 8.26) ค่าที่พักค้างแรม (2,788,216.75 บาท, ร้อยละ 5.46) และมูลค่าผลได้จากค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (226,635.80 บาท, ร้อยละ 0.45) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ต้นทุนงบประมาณดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น

รายการ	ต้นทุนงบประมาณ (บาท)	ร้อยละ
กิจกรรมเวที ระบบไฟ แสง สี เสียง (เวทีกลาง)	953,960	19.71
กิจกรรมเวที ระบบไฟ แสง สี เสียง (เวทีเล็ก)	63,800	1.32
กิจกรรมการแสดง	650,000	13.43
กิจกรรมบูธจัดจำหน่ายอาหารและสินค้า	308,720	6.38
กิจกรรมงานไฟประดับตกแต่ง โซนที่ 1 - 7	2,853,520	58.96
กิจกรรมประเมินผลการจัดงาน	10,000	0.20
รวมต้นทุนงบประมาณ	4,840,000	100.00

ที่มา: เทศบาลนครอุดรธานี (2561)

จากตารางที่ 10 พบว่า ต้นทุนงบประมาณดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นโดยภาพรวม มีค่าเท่ากับ 4,840,000 บาท โดยมีค่าใช้จ่ายกิจกรรมงานไฟประดับตกแต่ง โซนที่ 1 - 7 เป็นจำนวนมากที่สุด (2,853,520 บาท, ร้อยละ 58.96) รองลงมาคือ กิจกรรมเวที ระบบไฟ แสง สี เสียง (เวทีกลาง) (953,960 บาท, ร้อยละ 19.71) กิจกรรมการแสดง (650,000 บาท, ร้อยละ 13.43) กิจกรรมบูธจัดจำหน่ายอาหารและสินค้า (308,720 บาท, ร้อยละ 6.38) กิจกรรมเวที ระบบไฟ แสง สี เสียง (เวทีเล็ก) (63,800 บาท, ร้อยละ 1.32) และกิจกรรมประเมินผลการจัดงาน (10,000 บาท, ร้อยละ 0.20) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น

มูลค่าผลได้ (Benefit)	ต้นทุนงบประมาณ (Cost)	Benefit-Cost Ratio	แปลผล
51,044,942.67	4,840,000	10.55	คุ้มค่า

จากตารางที่ 11 พบว่า มูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น มีค่าเท่ากับ 51,044,942.67 บาท มีต้นทุนงบประมาณการจัดงานเท่ากับ 4,840,000 บาท เมื่อพิจารณาจากค่า Benefit-Cost Ratio มีค่าเท่ากับ 10.55 จึงสรุปได้ว่า โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นของเทศบาลนครอุดรธานี มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน กล่าวคือ การจัดโครงการฯ ดังกล่าว สามารถสร้างมูลค่าผลได้ทางเศรษฐกิจได้มากกว่าต้นทุนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาพบว่า โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นของเทศบาลนครอุดรธานีมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน เนื่องจาก เทศบาลนครอุดรธานีได้นำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการ กล่าวคือ เทศบาลนครอุดรธานีได้ยึดหลักการบริการโครงการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายแผนการดำเนินงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จของโครงการและงบประมาณที่ใช้ โดยมีการเผยแพร่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทราบโดยทั่วกัน 2) ในการจัดซื้อจัดจ้างได้มีการดำเนินการโดยเปิดเผยและเที่ยงธรรม พิจารณาถึงความคุ้มค่า คุณภาพ การดูแลรักษาประโยชน์ต่อประชาชนเป็นสำคัญ 3) การอนุมัติโครงการได้ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการอย่างเคร่งครัด 4) มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการอย่างชัดเจน และ 5) การดำเนินโครงการมีเอกสารหลักฐานที่บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2556) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพโรจน์ ภัทรนรากุล และ แพรดาว พุพณชัยพฤกษ์ (2561) ที่พบว่า การบริหารจัดการชุมชนบนหลักการธรรมาภิบาล เป็นรากฐานในการสร้างความเข้มแข็งมั่นคงให้กับชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กชกร เอี่ยมอัน และ อภิญญา วนเศรษฐ (2561) ได้ประเมินความเป็นไปได้ของการลงทุนในธุรกิจ โดยใช้ Benefit-Cost Ratio ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.49 แสดงว่าผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจากการลงทุนให้ผลตอบแทนที่มากกว่าหรือให้ผลคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายที่เสียไป เพราะค่า B/C ratio ที่ได้มีค่ามากกว่า 1 ดังนั้นโครงการนี้จึงมีความคุ้มค่าแก่การลงทุน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการประเมินความคุ้มค่าการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นของเทศบาลนครอุดรธานีในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการจัดงานครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1.1 ผลจากการศึกษาพบว่า โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวนิยมใช้รถส่วนตัวเป็นยานพาหนะในการสัญจรมากที่สุด ดังนั้นจึงควรบริหารจัดการเรื่องการจราจรโดยรอบบริเวณงานให้มีความคล่องตัว และจัดบริการสถานที่จอดรถให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.2 ผลจากการศึกษาพบว่า มีการพักค้างแรมเป็นส่วนน้อยเพียงร้อยละ 3.50 เนื่องจากนักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 80 มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่จังหวัดอุดรธานี ดังนั้นการจัดงานครั้งต่อไปควรใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ สามารถเผยแพร่ข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมายในวงกว้างและทั่วถึง เพื่อกระตุ้นและจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดอื่นและชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีในช่วงเวลาดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีอัตราการพักค้างแรมสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม ที่พัก และเศรษฐกิจในจังหวัดอุดรธานี

1.3 ผลจากการศึกษาพบว่า มูลค่าผลได้จากการท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 30 เกิดจากค่าอาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด ดังนั้น การจัดงานครั้งต่อไปควรจัดให้มีการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มที่มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ควรเน้นอาหารและเครื่องดื่มที่แสดงถึงอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดอุดรธานี เพื่อ “สร้างจุดขาย” กับการจัดงานดังกล่าวในครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยสู่ความสำเร็จของโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการจัดโครงการสำหรับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กชกร เอี่ยมอ้น และ อภิญญา วนเศรษฐ. (2561). การศึกษาความเป็นไปได้ของการลงทุนในธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในเมืองพัทยา: กรณี บริษัท รั้น เอ็กเซนท์ จำกัด. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต**, 4(2), 150-160.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2556). **คู่มือหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เทศบาลนครอุดรธานี. (2561). **โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นของเทศบาลนครอุดรธานี**. อุดรธานี: ฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยวและการขนส่งสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลนครอุดรธานี.
- พรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์, นพพร จันทรรนำชู และ ณัฐกฤตย์ ดิฐวิรุฬห์. (2556). การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของโครงการสายแยกทางหลวงหมายเลข 331 – บ้านหนองคล้า อำเภอกีรีราชา จังหวัดชลบุรี. **วารสารวิทยาการจัดการ**, 30(1), 1-22.
- ไพโรจน์ ภัทรนรากุล และ แพรดาว พุพานิชย์พุก. (2561). การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับชุมชน. **วารสารพัฒนาสังคม**, 20(1), 57-76.
- ภูวดล บัวบางพลู. (2561). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**, 12(2), 91-101.

Willis, K. G. (2002). Iterative Bid Design in Contingent Valuation and the Estimation of the Revenue Maximizing Price for a Cultural Good. **Journal of Cultural Economics**, Vol.26, 307-324.

Yamane, T. (1967). **Statistics, An Introductory Analysis**. (2nd Ed.). New York: Harper and Row.

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวคำชะโนด:
กรณีศึกษาบ้านโนนเมือง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

ECONOMIC IMPACTS OF KHAM CHANOT TOURISM:

A CASE STUDY OF NON MUEANG VILLAGE, BAN MUANG SUB-DISTRICT,
BAN DUNG DISTRICT, UDON THANI PROVINCE

จามจุรี ผาสุราช¹ และ ศรัญญา สุขประเสริฐ¹

¹ฝ่ายการเงินและการบัญชี บริษัท อุดรธนะวิศวกรรม จำกัด

Chamchuree Phasurat¹ and Sarunya Sukprasert¹

¹Finance and Accounting Department, Udonthanadee Engineering Company Limited

(Received: August 23, 2019; Revised: September 20, 2019; Accepted: October 8, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 170 ครัวเรือน ผลการศึกษา พบว่า ในปี 2547 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประชาสัมพันธ์ให้คำชะโนดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว Unseen Thailand ส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเติบโตขึ้น ในช่วงปี 2559 - 2560 เป็นช่วงเวลาที่การท่องเที่ยวคำชะโนดรุ่งเรืองหรือมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก มีนักท่องเที่ยวมาเยือนในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ ต่อมาในช่วงกลางปี 2560 เกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่ภายในเกาะคำชะโนด และนับแต่นั้นมาจำนวนนักท่องเที่ยวได้มีแนวโน้มลดลง การท่องเที่ยวส่งผลทำให้การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือนเปลี่ยนจากอาชีพทำการเกษตรมาเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมากขึ้น ได้แก่ ขายอาหารและเครื่องดื่ม ทำพานบายศรี ทำเครื่องบูชาและเครื่องสักการะ เป็นต้น การท่องเที่ยวทำให้การว่างงานของครัวเรือนลดลง มีเงินออมเพิ่มมากขึ้น ภาวะหนี้สินไม่เปลี่ยนแปลง ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในกรรมสิทธิ์ที่ดิน การอพยพไปทำงานต่างถิ่นของครัวเรือนยังคงอยู่ในระดับเดิม และมีชาวบ้านจากถิ่นอื่นเข้ามาประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมากขึ้น การท่องเที่ยวคำชะโนดส่งผลกระทบทางด้านบวกในระดับปานกลางต่อรายได้และอาชีพ การลงทุน และการผลิต และส่งผลกระทบทางด้านลบในระดับปานกลางต่อราคาที่ดิน รายได้ และค่าครองชีพ และผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ครัวเรือนมีระดับความพึงพอใจค่อนข้างมากต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว, ผลกระทบทางเศรษฐกิจ, ครัวเรือน

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the level of economic impacts on household in the village of Kham Chanot. Semi-structured interviews were conducted with the village's key informants was used with 170 household. In 2004, Tourism Authority of Thailand had promoted Kham Chanot tourism as Unseen Thailand

campaign. Then, the area located around Kham Chanot were developed for tourism. Kham Chanot tourism became well known and attracted a lot of tourists who visited during 2016 – 2017. Jobs, occupations and income of villagers were created by Kham Chanot tourism. Eventually, Kham Chanot Island were flooded in the middle of 2017. Ever since, the tourists had been decreasing. Kham Chanot tourism resulted in household's occupation changed from agriculture to trading in tourism; such as food and beverage selling for tourists. Tourism reduced household's unemployment and increased savings but had no effect on household's debts, land ownership and outbound labor migration. There was increasing inbound migration from the other village for tourism business. The impacts of Kham Chanot tourism showed that there were positive impact at a medium level on income and occupation, investment and production. Negative impacts at a medium level on prices of land, incomes and living costs and economic benefits. Household representatives had satisfaction on economic benefits from the tourism at a high level.

Keywords: Tourism, Economic Impacts, Household

บทนำ

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยเฉลี่ยปีละประมาณ 9 ล้านคน และสร้างรายได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 2.51 ล้านล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของการท่องเที่ยวไทย ส่วนหนึ่งมาจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของประเทศไทย ในอดีตการเดินทางท่องเที่ยวจะเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบ “มวลชน” (Mass Tourism) ซึ่งเป็นการเดินทางท่องเที่ยวตามกระแสนิยมของนักท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม ส่งผลให้เกิดการไหลเข้ามาของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวหรือตัวแหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับอยู่อย่างจำกัด ก่อให้เกิดปัญหาทั้งในด้านการทำลายทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น (ฉัตรเฉลิม องอาจจนศล, 2551)

ชลธิชา เนียมนาภา (2557) รายงานว่า คำชะโนดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับการประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว Unseen Thailand ประเภทมุมมองใหม่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ตามความเชื่อท้องถิ่นของกลุ่มชนกลุ่มน้ำโขง บริเวณคำชะโนดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายเกาะ เกิดจากการก่อตัวทางธรณีวิทยาที่มีความพิเศษมีพืชตระกูลปาล์ม คือ “ต้นชะโนด” ขึ้นอยู่หนาแน่นในพื้นที่เพียง 20 ไร่ โดยไม่มีการแพร่พันธุ์ออกไปยังบริเวณรอบข้าง ด้วยลักษณะพิเศษทางกายภาพของคำชะโนดที่เกี่ยวข้องกับตำนานท้องถิ่น ประกอบกับเรื่องเล่าถึง

ความศักดิ์สิทธิ์ของพญานาคที่ชาวบ้านเชื่อว่าสิ่งสถิตที่คำชะโนด ได้ส่งผลทำให้นักท่องเที่ยวล้นหลามเข้ามาเยือนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีการประชาสัมพันธ์ให้คำชะโนดเป็นแหล่งท่องเที่ยว ในปี 2557 ได้ประเมินจำนวนนักท่องเที่ยวว่าในวันธรรมดาจะมีนักท่องเที่ยวมาเยือนคำชะโนดเฉลี่ยประมาณ 800 คนต่อวัน ในวันหยุดประมาณ 2,000 – 3,000 คนต่อวัน และในช่วงเทศกาลวันหยุดสำคัญ เช่น วันปีใหม่ และวันสงกรานต์ มีนักท่องเที่ยวมาเยือนคำชะโนดสูงถึง 10,000 คนต่อวัน ในขณะเดียวกันความหมายทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติของคำชะโนด กำลังจางหายไป ถูกแทนที่ด้วยการยึดโยงความศรัทธาเข้ากับสิ่งก่อสร้างใหม่ๆ และกิจกรรมดังกล่าวมีผลกระทบต่อสภาพทางกายภาพของคำชะโนด โดยพบว่าในคำชะโนดและบริเวณโดยรอบมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ

ด้วยพัฒนาการของการท่องเที่ยวคำชะโนดที่ผ่านมา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ตามมาอย่างมากมาย โดยส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม อันได้แก่ ผลกระทบทางด้านกายภาพ ด้านนิเวศวิทยา ด้านจิตวิทยา ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยผลจากการลงสำรวจพื้นที่เบื้องต้นในหมู่บ้านและชุมชนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด พบว่า มีร้านจำหน่ายเครื่องสักการะ ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ลานรับฝากจตุรนต์ สามล้อรับจ้าง รีสอร์ท และโฮมสเตย์ ฯลฯ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณหมู่บ้านที่เป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจต่อครัวเรือนในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนดในระดับที่มากน้อยเพียงใด และครัวเรือนมีระดับความพึงพอใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นมากน้อยเพียงไร ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถนำไปต่อยอดเพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาให้ครัวเรือนในพื้นที่ได้รับประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจในระดับที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังใช้เป็นเอกสารประกอบการศึกษาทางวิชาการหรืออ้างอิงในการวิจัยเรื่องที่คล้ายคลึงกันต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด
2. ศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด
3. ศึกษาความพึงพอใจจากประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นระดับครัวเรือน คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนแต่ละครัวเรือนที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับครัวเรือน ภายหลังจากการที่มีการท่องเที่ยวคำชะโนดเกิดขึ้นในพื้นที่ คือ หมู่บ้านโนนเมือง หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 297 ครัวเรือน (ที่ว่าการอำเภอบ้านดุง, 2560)

1.2 กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือ เป็นครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโนนเมือง หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี มาเป็นเวลามากกว่า 5 ปี จำนวน 170 ครัวเรือน โดยการคำนวณหาขนาดของตัวอย่างใช้วิธีการของยามาเน่ (Yamane, 1967) กำหนดความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อจัดเก็บข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยคำถามทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน ความคิดเห็นต่อผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวคำชะโนด และความพึงพอใจต่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการท่องเที่ยวคำชะโนด

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่มีต่อประชาชนในท้องถิ่น

3.3 สร้างแบบสัมภาษณ์โดยอาศัยเนื้อหาสาระที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมเชิงเนื้อหา

3.5 ปรับปรุง แก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้ตรงตามเนื้อหา และวัตถุประสงค์ในการวิจัย รวมถึงปรับภาษาที่ใช้ให้ง่ายต่อการเข้าใจ

3.6 นำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครัวเรือนในบ้านวังทอง หมู่ที่ 1 ตำบลวังทอง และบ้านหนองหว้า หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านม่วง จำนวน 10 ชุด

3.7 ปรับปรุง แก้ไขแบบสัมภาษณ์เพื่อความถูกต้อง สมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างเดือนตุลาคม 2560 – มกราคม 2561

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนตัวแทนครัวเรือนมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้เทคนิคการพรรณนาข้อมูลเพื่ออธิบายสถานการณ์ที่สำคัญที่เป็นภาพรวมของกลุ่มข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่า ร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

5.1 ระดับของผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

เป็นการให้ค่าคะแนนของระดับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว โดยเป็นค่าคะแนนที่เป็นตัวเลขเรียงลำดับของผลกระทบที่เกิดมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

ระดับผลกระทบที่เกิดมากที่สุด 5 คะแนน

ระดับผลกระทบที่เกิดมาก 4 คะแนน

ระดับผลกระทบที่เกิดปานกลาง 3 คะแนน

ระดับผลกระทบที่เกิดน้อย 2 คะแนน

ระดับผลกระทบที่เกิดน้อยที่สุด 1 คะแนน

การประเมินระดับของผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวที่มีต่อครัวเรือนแบ่งเป็น 3 ระดับ จากสูตรการแบ่งช่วงชั้น ดังนี้

$$\text{การแบ่งช่วงชั้น} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}}$$

จากการคำนวณระดับของผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวที่มีต่อครัวเรือนจะใช้เกณฑ์เปรียบเทียบดังนี้

3.68 – 5.00 หมายถึง ระดับของผลกระทบสูง

2.34 – 3.67 หมายถึง ระดับของผลกระทบปานกลาง

1.00 – 2.33 หมายถึง ระดับของผลกระทบต่ำ

5.2 ระดับความพึงพอใจของครัวเรือนที่มีต่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น

เป็นการให้คะแนนระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยเป็นการเรียงลำดับความรู้สึกพึงพอใจมากที่สุดไปยังความรู้สึกพึงพอใจน้อยที่สุด ดังนี้

รู้สึกพึงพอใจมากที่สุด 9 คะแนน

8 คะแนน

7 คะแนน

6 คะแนน

รู้สึกพึงพอใจปานกลาง 5 คะแนน

4 คะแนน

3 คะแนน

2 คะแนน

รู้สึกพึงพอใจน้อยที่สุด 1 คะแนน

การประเมินความรู้สึกพึงพอใจจากประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามสูตรดังนี้

$$\text{การแบ่งช่วงชั้น} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}}$$

จากการคำนวณสามารถแบ่งระดับความพึงพอใจจากประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนดได้ดังนี้

7.50 – 9.00	หมายถึง	รู้สึกพึงพอใจมาก
5.90 – 7.40	หมายถึง	รู้สึกพึงพอใจค่อนข้างมาก
4.30 – 5.80	หมายถึง	รู้สึกพึงพอใจปานกลาง
2.70 – 4.20	หมายถึง	รู้สึกพึงพอใจค่อนข้างน้อย
1.00 – 2.60	หมายถึง	รู้สึกพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน

การศึกษาพบว่า โดยส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นหัวหน้าครัวเรือน (จำนวน 91 ราย, ร้อยละ 53.5) เป็นเพศหญิง (จำนวน 86 ราย, ร้อยละ 50.6) มีอายุระหว่าง 30-39 ปี (จำนวน 43 ราย, ร้อยละ 25.3) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (จำนวน 71 ราย, ร้อยละ 41.8) และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมานานกว่า 20 ปี (จำนวน 103 ราย, ร้อยละ 60.6) มีสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน (จำนวน 105 ราย, ร้อยละ 61.8) มีสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพ 3-4 คน (จำนวน 99 ราย, ร้อยละ 58.2) และมีสมาชิกในครัวเรือนที่สร้างรายได้ 3-4 คน (จำนวน 93 ราย, ร้อยละ 54.7)

2. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน

2.1 สภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนก่อนการท่องเที่ยวคำชะโนดรุ่งเรือง (ก่อนปี พ.ศ. 2559) ครัวเรือนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54.1) ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำการเกษตร รองลงมาคือ ค้าขาย หรือประกอบอาชีพอิสระ (ร้อยละ 26.5) ในด้านอาชีพรอง พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.3) มีอาชีพรอง คือ ค้าขายและเป็นลูกจ้าง โดยคิดเป็นร้อยละ 22.4 และ 12.4 ตามลำดับ ครัวเรือนร้อยละ 41.2 มีสมาชิกในครัวเรือนว่างงาน ไม่มีเงินออมร้อยละ 68.2 เนื่องจากมีการกู้เงินมาลงทุนในภาคเกษตรกรรม โดยแหล่งเงินกู้ส่วนใหญ่ คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) นอกจากนี้ยังพบว่า ครัวเรือนร้อยละ 38.8 มีการอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น

ส่วนรายได้ของครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 78.8 มีรายได้มาจากการประกอบอาชีพหลัก โดยมีรายได้ของครัวเรือนไม่เกิน 150,000 บาทต่อปี (เฉลี่ยเท่ากับ 106,035 บาทต่อปี) ส่วนรายได้จากการประกอบอาชีพรอง พบว่า ร้อยละ 59.4 ของครัวเรือนมีรายได้ไม่เกิน 150,000 บาทต่อปี เช่นเดียวกัน

5.2 สภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนช่วงการท่องเที่ยวคำชะโนดรุ่งเรือง (ระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2560) จากการสัมภาษณ์ครัวเรือน พบว่า ช่วงเวลาที่มีการท่องเที่ยวคำชะโนดรุ่งเรือง หรือมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและมีคนท่องเที่ยวมาเยือนในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก คือ ในช่วงปี พ.ศ. 2559-2560 พบว่า มีครัวเรือนร้อยละ 44.1 ประกอบอาชีพค้าขาย (เพิ่มขึ้นจากเดิมกว่าร้อยละ 20) มี

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรเป็นอาชีพหลักลดลง เหลือเพียงร้อยละ 39.4 (ลดลงจากเดิม ร้อยละ 15) โดยพบว่า ครัวเรือนร้อยละ 61.8 ประกอบอาชีพรองทำพานบายศรี (เครื่องสักการะ)

สำหรับรายได้ของครัวเรือน พบว่า ทั้งรายได้จากอาชีพหลักและรายได้จากอาชีพรอง เพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว (จากไม่เกิน 150,000 บาทต่อปี เป็น 150,000-300,000 บาทต่อปี) เนื่องจาก ครัวเรือนมีทางเลือกทางด้านอาชีพ เกิดอาชีพใหม่ๆ ที่หลากหลาย เช่น ทำพานบายศรี เครื่องบูชา และเครื่องสักการะ เป็นต้น นอกจากนี้การว่างงานของครัวเรือนได้ลดลงถึงร้อยละ 30 (เหลือเพียงร้อยละ 11.2) สภาวะเงินออมพบว่า ครัวเรือนร้อยละ 68.2 มีเงินออม (จำนวนครัวเรือนที่มีเงินออมเพิ่มขึ้น ร้อยละ 25.8) ส่วนสภาวะหนี้สินของครัวเรือนพบว่า มีจำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สินลดลงเล็กน้อยเพียง ร้อยละ 3.5

เมื่อการท่องเที่ยวคำชะโนดรุ่งเรือง พบว่า การถือครองที่ดินของครัวเรือนโดยส่วนใหญ่ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง (คิดเป็นร้อยละ 91.1) ทั้งนี้ เพราะครัวเรือนได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับ จากการท่องเที่ยวมากกว่าการขายที่ดินของตนเอง เนื่องจากครัวเรือนต้องการนำที่ดินของตนมาประกอบ กิจกรรมส่วนตัว และต้องการเก็บที่ดินไว้เป็นมรดกของลูกหลาน มีครัวเรือนเพียงร้อยละ 6.9 ที่ขายที่ดิน และได้รับเงินมากกว่า 1,000,000 บาท (คิดเป็นร้อยละ 71.3) รองลงมาคือ 500,001-1,000,000 บาท (คิดเป็นร้อยละ 18.6) สำหรับผู้ที่เข้ามาซื้อที่ดินจะเป็นผู้ที่อยู่นอกพื้นที่หรือเป็นบุคคลภายนอก และเมื่อครัวเรือนขายที่ดินได้แล้วส่วนใหญ่จะนำเงินที่ได้จากการขายที่ดินไปใช้เพื่อลงทุนประกอบกิจการ ส่วนตัว (คิดเป็นร้อยละ 68.0) รองลงมา คือ นำไปใช้อุปโภคและบริโภค คิดเป็นร้อยละ 11.5 และทุก ครัวเรือนให้ความเห็นว่า มีชาวบ้านจากถิ่นอื่นเข้ามาประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคำชะโนด มากขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวทำให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นและมีการลงทุนในกิจการต่างๆ ส่งผล ให้มีความต้องการจำนวนแรงงานมากขึ้น เช่น พนักงานทำความสะอาด แม่บ้าน ลูกจ้างตามร้านค้า ต่างๆ เป็นต้น ส่วนการอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น พบว่า ครัวเรือนยังคงอยู่ในระดับเดิม (ร้อยละ 38.2 ของครัวเรือนทั้งหมดมีการอพยพไปทำงานต่างถิ่น)

3. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวของ ครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนดได้ดังต่อไปนี้

3.1 ผลกระทบเชิงบวก สรุปได้ดังนี้

1) รายได้และอาชีพ ประเด็นที่เกิดผลกระทบในระดับสูง ได้แก่ เกิดจากสร้างงาน สร้างอาชีพเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.75 เนื่องจากเมื่อมีการท่องเที่ยวคำชะโนดทำให้เกิดอาชีพใหม่ๆ ตามมา ครัวเรือนมีทางเลือกในการประกอบอาชีพต่างๆ ที่เหมาะสมกับตนเองมากขึ้น ผลกระทบ ระดับปานกลาง ได้แก่ ครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นมีค่าเฉลี่ย 3.66 ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น และการว่างงานในครัวเรือนลดลง มีค่าเฉลี่ย 3.59

2) การลงทุน ประเด็นที่เกิดผลกระทบในระดับปานกลาง ได้แก่ มาตรฐานการครองชีพของครัวเรือนดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.65 มีการขยายการลงทุนในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.85 และการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.49

3) การผลิต คือ การขายผลผลิตสินค้าและบริการได้มากขึ้น เนื่องจากขายให้นักท่องเที่ยว ซึ่งมีผลกระทบในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.66 กล่าวคือ การเข้ามาของนักท่องเที่ยว ทำให้มีกำลังซื้อสินค้าและบริการมากขึ้น จึงทำให้ครัวเรือนสามารถขายสินค้าและบริการได้เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

สำหรับผลสรุปของระดับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลกระทบเชิงบวกนั้น พบว่า ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ รายได้และอาชีพ การลงทุน และการผลิต มีระดับผลกระทบที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการผลิตปรากฏผลกระทบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.66 นั่นคือ ครัวเรือนได้รับประโยชน์จากการขายสินค้าและบริการได้มากขึ้น เนื่องจากขายให้นักท่องเที่ยว แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลกระทบเชิงบวกทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด

ประเด็น	ระดับผลกระทบ					$\bar{x}$	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เกิด		
รายได้และอาชีพ	115	367	414	121	3	3.46	0.81
	(11.3)	(36.0)	(40.6)	(11.8)	(0.3)		
1. ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น	25	67	62	16	0	3.59	0.85
	(14.7)	(39.4)	(36.5)	(9.4)	(0.0)		
2. สร้างงานและสร้างอาชีพมากขึ้น	21	99	36	14	0	3.75	0.78
	(12.4)	(58.2)	(21.2)	(8.2)	(0.0)		
3. กระจายรายได้ไปยังส่วนต่างๆ	13	39	74	42	2	3.11	0.91
	(7.6)	(22.9)	(43.5)	(24.7)	(1.2)		
4. ครัวเรือนมีเงินออมเพิ่มขึ้น	5	30	105	30	0	3.06	0.69
	(2.9)	(17.6)	(61.8)	(17.6)	(0.0)		
5. ครัวเรือนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น	27	64	74	5	0	3.66	0.78
	(15.9)	(37.6)	(43.5)	(2.9)	(0.0)		
6. การว่างงานในครัวเรือนลดลง	24	68	63	14	1	3.59	0.85
	(14.1)	(40.0)	(37.1)	(8.2)	(0.6)		
การลงทุน	65	193	219	27	6	3.60	0.80
	(12.7)	(37.8)	(42.9)	(5.3)	(1.2)		
1. มีการขยายการลงทุนเพื่อรองรับการท่องเที่ยว	27	62	76	5	0	3.65	0.79
	(15.9)	(36.5)	(44.7)	(2.9)	(0.0)		
2. มีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ	22	51	88	7	2	3.49	0.82
	(12.9)	(30.0)	(51.8)	(4.1)	(1.2)		
3. มาตรฐานการครองชีพของครัวเรือนดีขึ้น	16	80	55	15	4	3.66	0.78
	(9.4)	(47.1)	(32.4)	(8.8)	(2.4)		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับผลกระทบ					$\bar{x}$	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เกิด		
การผลิต	28 (16.5)	62 (36.5)	74 (43.5)	6 (3.5)	0 (0.0)	3.66	0.79
1. ขยายผลผลิตได้มากขึ้นเนื่องจากขาย ให้นักท่องเที่ยว	28 (16.5)	62 (36.5)	74 (43.5)	6 (3.5)	0 (0.0)	3.66	0.79

หมายเหตุ: ค่าในวงเล็บ หมายถึง ค่าร้อยละ

3.2 ผลกระทบเชิงลบ สรุปได้ดังนี้

1) ที่ดิน ประเด็นที่เกิดผลกระทบระดับสูง ได้แก่ ปัญหาราคาที่ดินสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.75 ผลกระทบระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาการขายที่ดินให้คนภายนอก ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การถือครองที่ดินของครัวเรือน มีค่าเฉลี่ย 3.56 ส่วนปัญหาการบุกรุกที่ดินสาธารณะเป็นประเด็นที่เกิดผลกระทบระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ย 2.08

2) รายได้และค่าครองชีพ ประเด็นที่เกิดผลกระทบปานกลาง ได้แก่ มีรายได้เป็นฤดูกาล มีค่าเฉลี่ย 3.56 มีการอพยพแรงงานมาจากถิ่นอื่นและค่าครองชีพสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.42 มีรายได้ไม่แน่นอน มีค่าเฉลี่ย 3.24 และนำเข้าแรงงานต่างถิ่นจากหมู่บ้านอื่น มีค่าเฉลี่ย 3.17

3) ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ผลกระทบปานกลาง ได้แก่ สูญเสียการพึ่งพาตนเองของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.62 กล่าวคือ เศรษฐกิจของหมู่บ้านมีการพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยว เนื่องจากครัวเรือนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักและรายได้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ถ้าการท่องเที่ยวของคำชะโนดอยู่ในระดับที่ดี จะส่งผลให้ระดับเศรษฐกิจชุมชนดีไปด้วย แต่ถ้าการท่องเที่ยวซบเซาก็จะส่งผลต่อเศรษฐกิจของครัวเรือนเช่นเดียวกัน

สำหรับผลสรุปของระดับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลกระทบเชิงลบนั้น พบว่า ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ที่ดิน รายได้และค่าครองชีพ และผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ มีระดับผลกระทบที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีบางประเด็นผลกระทบของแต่ละรายการที่ได้กล่าวไปแล้ว มีค่าเฉลี่ยของผลกระทบปรากฏในระดับสูง ซึ่งแสดงว่าเกิดผลเสียในประเด็นนั้นๆ ในระดับมาก ได้แก่ ปัญหาราคาที่ดินสูงขึ้น เป็นประเด็นที่ไม่ควรมองข้าม จำเป็นต้องได้รับการจัดการดูแลให้ผลกระทบในประเด็นนั้นเกิดในระดับที่ต่ำลงมา เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบมากเกินไปที่จะควบคุมได้ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลกระทบเชิงลบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด

ประเด็น	ระดับผลกระทบ					$\bar{x}$	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เกิด		
ที่ดิน	54	156	155	98	47	3.14	0.83
	(31.8)	(30.6)	(30.4)	(19.2)	(9.2)		
1. ปัญหาการขายที่ดินให้คนภายนอก	27	64	64	14	1	3.60	0.87
	(15.9)	(37.6)	(37.6)	(8.2)	(0.6)		
2. มีปัญหาราคาที่ดินสูงขึ้น	25	85	52	8	0	3.75	0.76
	(14.7)	(50.0)	(30.6)	(4.7)	(0.0)		
3. ปัญหาการบุกรุกที่ดินสาธารณะ	2	7	39	76	46	2.08	0.88
	(1.2)	(4.1)	(22.9)	(44.7)	(27.1)		
รายได้และค่าครองชีพ	95	317	408	159	41	3.23	0.93
	(9.3)	(31.1)	(40.0)	(15.6)	(4.0)		
1. มีการอพยพแรงงานมาจากถิ่นอื่น	15	74	54	21	6	3.42	0.94
	(8.8)	(43.5)	(31.8)	(12.4)	(3.5)		
2. นำเข้าแรงงานต่างถิ่น/หมู่บ้านอื่น	14	43	78	28	7	3.17	0.94
	(8.2)	(25.3)	(45.9)	(16.5)	(4.1)		
3. มีรายได้เป็นฤดูกาล	24	64	67	14	1	3.56	0.86
	(14.1)	(37.6)	(39.4)	(8.2)	(0.6)		
4. มีรายได้ไม่แน่นอน	17	43	78	27	5	3.24	0.94
	(10.0)	(25.3)	(45.9)	15.9)	(2.9)		
5. วางงานนอกฤดูกาลท่องเที่ยว	10	20	72	54	14	2.75	0.97
	(5.9)	(11.8)	(42.4)	(31.8)	(8.2)		
6. ปัญหาภาวะหนี้สินเพิ่มขึ้น	15	73	59	15	8	3.42	0.94
	(8.8)	(42.9)	(34.7)	(8.8)	(4.7)		
ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ	102	208	146	11	43	3.62	1.09
	(20.0)	(40.8)	(28.6)	(2.2)	(8.4)		
1. มีปัญหาขัดแย้งผลประโยชน์	37	64	48	6	15	3.61	1.13
	(21.8)	(37.6)	(28.2)	(3.5)	(8.8)		
2. คนต่างถิ่นเข้ามาครอบงำทางเศรษฐกิจ	28	79	49	0	14	3.63	1.03
ท่องเที่ยว	(16.5)	(46.5)	(28.8)	(0)	(8.2)		
3. สูญเสียการพึ่งพาตนเองของชุมชน	37	65	49	5	14	3.62	1.11
	(21.8)	(38.2)	(28.8)	(2.9)	(8.2)		

หมายเหตุ: ค่าในวงเล็บ หมายถึง ค่าร้อยละ

4. ความพึงพอใจจากประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด

ระดับความพึงพอใจจากประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 39.4 ทั้งนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของครัวเรือนที่มีต่อระดับของผลกระทบเชิงบวกทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.57$) ที่ปรากฏค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับของผลกระทบเชิงลบด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.33$) รองลงมา คือ พึงพอใจในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 36.5

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจจากประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
รู้สึกพึงพอใจน้อยที่สุด (มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.60)	1	0.6
รู้สึกพึงพอใจค่อนข้างน้อย (มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.70-4.20)	14	8.2
รู้สึกพึงพอใจปานกลาง (มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.30-5.80)	62	36.5
รู้สึกพึงพอใจค่อนข้างมาก (มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 5.90-7.40)	67	39.4
รู้สึกพึงพอใจมาก (มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 7.50-9.00)	26	15.3
รวม	170	100.0

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวคำชะโนด พบว่า การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพเพิ่มมากขึ้น ครัวเรือนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น และมาตรฐานการครองชีพของครัวเรือนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภธิดา ก้อนศิลา (2555) และ พันธุ์เทวีฯ ยงดี และคณะ (2558) ที่รายงานว่า ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวมีทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลกระทบทางตรง ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจที่พักและธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว เนื่องมาจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชนโดยมีการจ้างงานคนในชุมชน และผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้และการสร้างงานแก่คนในชุมชนในหลายระดับ นอกจากนี้การท่องเที่ยวคำชะโนดได้ส่งผลกระทบเชิงทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เกิดปัญหาที่ดินมีราคาสูงขึ้น ค่าครองชีพสูงขึ้น มีรายได้เป็นฤดูกาล และเกิดปัญหาแก่งแย่ง/ขัดผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ ขาวคม (2548) ที่ได้รายงานว่า การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน การอพยพแรงงานจากถิ่นอื่น ค่าครองชีพสูงขึ้น สินค้ามีราคาสูงขึ้น และสูญเสียศักยภาพด้านเศรษฐกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว พบว่า คริวเรือนในหมู่บ้านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวคำชะโนด ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านรายได้ การสร้างงาน สร้างอาชีพ การลงทุน และการผลิต อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ประเด็นที่มีผลกระทบระดับสูง คือ ปัญหาราคาที่ดินที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นที่ไม่ควรมองข้าม จำเป็นต้องได้รับการจัดการดูแลและควบคุมจากภาครัฐให้ควบคุมราคาที่ดินโดยประเมินและกำหนดราคาซื้อขายไม่ให้สูงจนเกิดความเหมาะสม เพื่อให้ผลกระทบเกิดในระดับที่ต่ำลงมาและไม่ให้ส่งผลกระทบมากเกินไปที่จะควบคุมได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาถึงผลกระทบต่อการท่องเที่ยวคำชะโนดทางด้านอื่นๆ เช่น ด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทั้งก่อนมีการท่องเที่ยวและหลังมีการท่องเที่ยว

2.2 ควรศึกษาว่าหากการท่องเที่ยวคำชะโนดชบเซา ชาวบ้านควรมีวิธีการรับมือและปรับตัวอย่างไรต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2560-2563: รายงานฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- จุฑารัตน์ ขาวคม. (2548). ผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวต่อประชาชนท้องถิ่นในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอุทยานและนันทนาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉัตรเฉลิม งามอาจจนาล. (2551). การท่องเที่ยวเชิงแนวคิด: ผลิตภัณฑ์ หรือ นวัตกรรมใหม่. จุลสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม), 1-17.
- ชลธิชา เนียมนาภา. (2557). แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิทัศน์พื้นที่คำชะโนด อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ที่ว่ากล่าวอำเภอบ้านดุง. (2560). รายงานสถิติประชากรและบ้านระดับตำบล. อุดรธานี: ที่ว่าการอำเภอบ้านดุง.
- พันธ์ทวีชัย ยิงดี และคณะ. (2558). ผลกระทบการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจชุมชนรอบปราสาทหินเขาพนมรุ้งและปราสาทหินเมืองต่ำ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภจิตา ก้อนศิลา. (2555). ผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษาสามพันโบก ตำบลเหล่างาม อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. (2nd Ed.). New York: Harper and Row.

อุปสงค์การนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม IMPORT DEMAND FOR THAI PRODUCTS OF VIETNAM

พาน ถิ กวี เอียน¹

¹ฝ่ายต่างประเทศ บริษัท เห่ง ฮอง ห็อก จำกัด ประเทศเวียดนาม

Phan Thi Quy Hien¹

¹Foreign department, Nghe Hong Ngoc Company Limited, Vietnam

(Received: August 19, 2019; Revised: September 16, 2019; Accepted: October 10, 2019)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม โดยมีการศึกษาถึงการนำเข้าสินค้าไทยในภาพรวม การนำเข้าสินค้าที่สำคัญ 5 กลุ่ม คือ สินค้าทุน สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าขั้นกลาง หนังสือพิมพ์ และเครื่องจักรและอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยแบบจำลองทางเศรษฐมิติโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาตั้งแต่ปี 1986-2016

ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่า หากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้น 1 ดอลลาร์ จะทำให้มูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยโดยรวมของประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้น 0.07 ดอลลาร์ หากดัชนีราคาสินค้าส่งออกของไทยไปประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้น 1 เปอร์เซนต์ จะทำให้มูลค่าการนำเข้าสินค้าไทย โดยรวมของประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้น 16,452,270 ดอลลาร์ และหากการลงทุนของไทยในประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้น 1 ดอลลาร์ จะทำให้มูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยโดยรวมของประเทศเวียดนามลดลง 317.98 ดอลลาร์ จากการศึกษาแบบจำลองที่วิเคราะห์แยกตามสินค้า 5 ประเภท พบว่า มี 3 ปัจจัยหลักที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม คือ 1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเวียดนาม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์การนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม 2) การลงทุนของไทยในประเทศเวียดนาม มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอุปสงค์การนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม 3) ดัชนีราคาสินค้าส่งออกของไทยไปประเทศเวียดนาม มีความสัมพันธ์เป็นในทิศทางตรงข้าม เนื่องจากสินค้าไทยมีลักษณะเป็นสินค้ากิฟเฟน (Giffen Goods) กล่าวคือ เป็นสินค้าที่ผู้บริโภคมากขึ้นเมื่อราคาสินค้าไทยสูงขึ้น

คำสำคัญ: สินค้าทุน, สินค้าอุปโภคบริโภค, สินค้าขั้นกลาง, หนังสือพิมพ์, เครื่องจักรและอิเล็กทรอนิกส์

ABSTRACT

The purpose of this study was to analyses the factors affecting the import for Thai products of Vietnam in general classified into 5 categories which were capital goods, consumer goods, intermediate goods, hide and skin, machine and electronic. The research methodology was multiple regression analysis using time series data from 1986 to 2016.

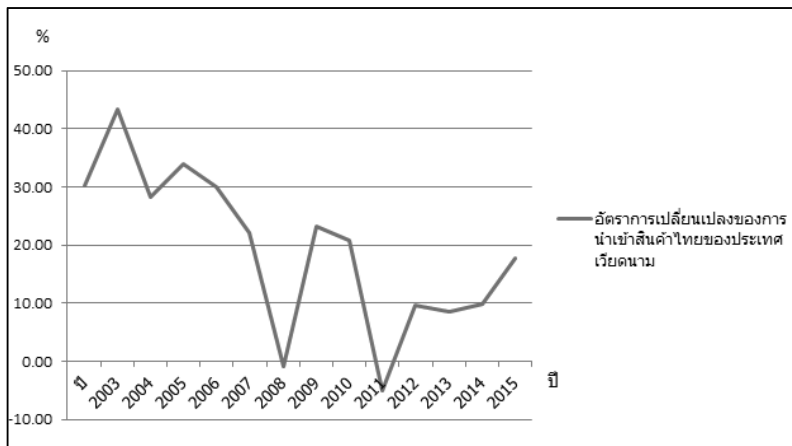
The results of the study in general model were as follows, If the gross domestic products of Vietnam increased by 1 dollar, total import value for Thai products of Vietnam increased by 0.07 dollar. If the export price index of Thailand to

Vietnam increased by 1%, total import value for Thai products of Vietnam increased by 16,452,270 dollars. If the investment of Thailand in Vietnam increased by 1 dollar, total import value for Thai products of Vietnam decreased by 317.98 dollars. According to the study of five categories, there were three main factors that affected import demand for Thai products of Vietnam which were 1) Vietnam's Gross Domestic Product related to import price index of Thai products, also Thailand's direct investment in Vietnam. Vietnam's Gross Domestic Product had positive impact to import demand for Thai products of Vietnam. 2) Thailand's direct investment in Vietnam had negative impact to import demand for Thai products of Vietnam. 3) Export price index of Thai products had both positive impact and negative impact to import demand for Thai products of Vietnam. There was negative impact between the export price index and the import demand. It can be said that Thai products could be like Giffen Goods which is a product that people consume more of as the price rises.

Keywords: Capital Goods, Consumer Goods, Intermediate Goods, Hides and Skins, Machine and Electronic

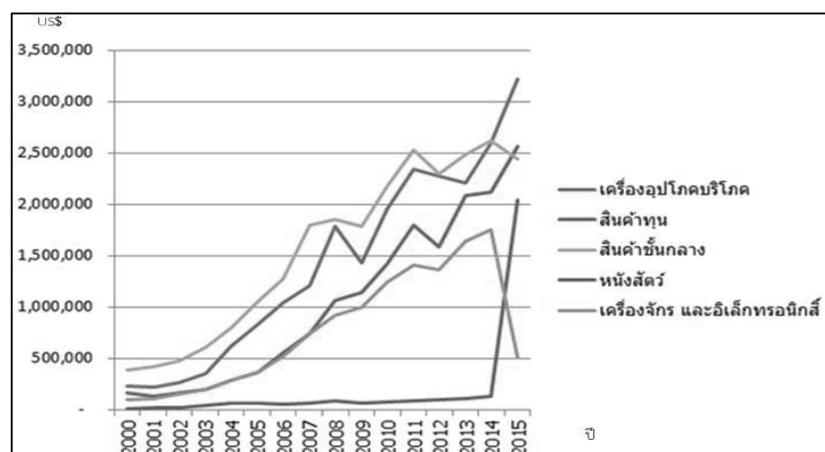
บทนำ

ประเทศเวียดนาม เป็นพันธมิตรที่สำคัญของไทยทั้งในกรอบอาเซียนและในเวทีระหว่างประเทศอื่นๆ ทั้งยังเป็นคู่ค้าอันดับที่ 4 ของไทยในอาเซียน และเป็นคู่ค้าอันดับที่ 7 ในโลก โดยในช่วงปี พ.ศ. 2555 – 2559 การค้าระหว่างไทยกับเวียดนามมีมูลค่าเฉลี่ยประมาณปีละ 11,170.24 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 8.83 ต่อปี โดยในปี 2559 การค้ารวมไทย-เวียดนาม มีมูลค่า 13,852.71 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 6.91 โดยไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้ามูลค่า 5,003.31 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในเวียดนามได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีประชากรอยู่ในวัยแรงงานจำนวนมาก ความมีเสถียรภาพทางการเมืองและการมีสิทธิพิเศษสำหรับการลงทุนและการค้าระหว่างประเทศ โดยในปี 2559 (ม.ค. – พ.ย.) มีมูลค่าการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศเท่ากับ 18,103 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สาขาที่ได้รับการลงทุนมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมการผลิตและการประมง อสังหาริมทรัพย์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยมีเกาหลีใต้ลงทุนมากที่สุด ตามด้วยสิงคโปร์ ญี่ปุ่น และจีน ส่วนการลงทุนของไทยอยู่ในอันดับที่ 9 การลงทุนสะสมของไทยในเวียดนาม อยู่ที่อันดับ 10 ซึ่งเป็นลำดับที่สูงขึ้นจากปี 2558 มูลค่าการลงทุนสะสม 7,790 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รวม 445 โครงการ และในปี 2559 ไทยถือเป็นต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในเวียดนามเป็นลำดับที่ 9 มูลค่าการลงทุน 706.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นโครงการใหม่ 35 โครงการและเป็นการเพิ่มทุน 17 โครงการ โดยไทยเป็นนักลงทุนอาเซียนลำดับที่ 3 รองจากสิงคโปร์ และมาเลเซีย (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2560)

ภาพที่ 1 อัตราการเปลี่ยนแปลงการนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม
ที่มา: World Bank (2018)

จากภาพที่ 3 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงการนำเข้าสินค้าไทยที่สำคัญของประเทศเวียดนาม ในปี 2003 การนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้น 43.44% และในปี 2005 เพิ่มขึ้น 33.92% แต่ผลกระทบจากวิกฤตการเงินโลกในปี 2008 ทำให้การนำเข้าสินค้าไทยลดลงเหลือเพียง 0.85% ในปี 2009 เศรษฐกิจไทยเริ่มขยายตัวทำให้การส่งออกสินค้าไปประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้น 23.25% แต่ผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยน (เงินบาทแข็งค่า) ในปี 2011 ส่งผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าทำให้อัตรานำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนามติดลบ 5.14% หลังจากนั้น อัตราการนำเข้าสินค้าไทยของเวียดนามจึงเพิ่มสูงขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยมีสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าทุน หนังสั้ว เครื่องจักร และอิเล็กทรอนิกส์ เป็น 4 ใน 10 กลุ่มสินค้า ที่ประเทศเวียดนามนำเข้าจากประเทศไทยมากที่สุด (ดังภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 แนวโน้มของสินค้า 5 รายการตั้งแต่ปี 2000-2015
ที่มา: World Bank (2018)

จากความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยที่สนใจที่จะศึกษาอุปสงค์การนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้า ความยืดหยุ่นอุปสงค์ และแนวโน้มอุปสงค์ของการนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่สนใจ สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบายทางการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสินค้าส่งออกของประเทศไทย เพื่อรักษาผลประโยชน์ด้านการค้าและการลงทุนของไทยในเวียดนามได้อีกทางหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนามในภาพรวมและจำแนกตามประเภทสินค้า

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา (Time series data) ตั้งแต่ปี 1986 - 2016 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 31 ปี โดยกำหนดตัวแปรที่ใช้ศึกษาคือ ดัชนีราคาส่งออกสินค้า การลงทุนของไทยในประเทศเวียดนาม รายได้ประชากรของเวียดนาม มูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทต่อเงินดอง และภาษีการนำเข้าของประเทศเวียดนาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ถูกเก็บรวบรวมจากหนังสือ ตำรา วารสาร บทความ และเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากระบบสารสนเทศอื่นจากหน่วยงานภาครัฐ อาทิ ธนาคารโลก ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการหารูปแบบและความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลต่อการนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

3.1 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้าสินค้าไทยโดยรวมของประเทศเวียดนาม

3.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม จำแนกตามประเภทสินค้า 5 กลุ่ม ได้แก่ สินค้าทุน สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าชิ้นกลาง หนึ่งสัตว์ เครื่องจักรและอิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเข้าสินค้าไทยโดยรวมของประเทศเวียดนาม

การวิเคราะห์มูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยโดยรวมของประเทศเวียดนาม โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 1986 ถึง 2016 พบว่ามีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ผู้วิจัยได้

ทำการแก้ปัญหาโดยการตัดตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระในระดับสูง ซึ่งในกรณีนี้คืออัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอง (EXB_t) และมีปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ (Heteroskedasticity) ดังนั้นจึงแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธี Heteroskedasticity Corrected Standard Errors ด้วยวิธีของ white เพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.202954 พบว่าอยู่ในช่วงปฏิเสธ H_0 ทำให้เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ผู้วิจัยแก้ไขด้วยการเพิ่มตัวแปรล่าของระยะเวลา คือ AR(1) ในสมการ โดยแสดงผลของการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

$$Q_t = -1,590,000,000^{**} + 0.069 GDP^{***}_t + 16,452,270 XP^{***}_t - 0.132 T_t - 317.979 I_t^{***}$$

(9.590) (3.587) (-0.584) (-4.074)

Adjusted R-squared = 0.9897 R-Square = 0.9918

SE = 600,000,000 F = 480.9068***

Durbin-Watson = 1.735619

โดยกำหนดให้

* แทน ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

** แทน ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** แทน ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ค่าในวงเล็บ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

Q_t คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยโดยรวมของประเทศเวียดนาม (หน่วย: ดอลลาร์)

GDP_t คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเวียดนาม (หน่วย: ดอลลาร์)

XP_t คือ ดัชนีราคาสินค้าส่งออกของไทยไปประเทศเวียดนาม (หน่วย: ร้อยละ)

T_t คือ ภาษีการส่งออกสินค้าไทยไปเวียดนาม (หน่วย: ดอลลาร์)

I_t คือ การลงทุนของไทยในประเทศเวียดนาม (หน่วย: ดอลลาร์)

ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระสามารถทำนายตัวแปรตามได้ร้อยละ 99.18 มีค่า F = 480.9068 หมายความว่าตัวแปรอิสระรวมกันทำนายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 จากผลที่ได้พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อมูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเวียดนาม ดัชนีราคาสินค้าส่งออกของไทยไปประเทศเวียดนาม และการลงทุนของไทยในประเทศเวียดนาม เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย พบว่า หากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้น 1 ดอลลาร์ จะทำให้มูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยโดยรวมของประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้น 0.07 ดอลลาร์ หากดัชนีราคาสินค้าส่งออกของไทยไปประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้น 1 เปอร์เซ็นต์ จะทำให้มูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยโดยรวมของประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้น 16,452,270 ดอลลาร์ และถ้าการลงทุนของไทยในประเทศเวียดนามเพิ่มขึ้น 1 ดอลลาร์จะทำให้มูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยโดยรวมของประเทศเวียดนามลดลง 317.98 ดอลลาร์

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลการนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม จำแนกตามประเภทสินค้า 5 กลุ่ม

การวิเคราะห์มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน พบว่า มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) เพียงอย่างเดียวซึ่งการแก้ปัญหาโดยการตัดตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระในระดับสูงในกรณีนี้คือดัชนีราคาสินค้าส่งออก (XP_t)

การวิเคราะห์มูลค่าการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภค พบว่า มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) การแก้ปัญหาโดยการตัดตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระในระดับสูง ในกรณีนี้คืออัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอง (EXB_t) ภาษีการส่งออกสินค้าไทยไปเวียดนาม (T_t) และมีปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ (Heteroskedasticity) ดังนั้นจึงแก้ไขปัญหาด้วยวิธี Heteroskedasticity Corrected Standard Errors ด้วยวิธีของ white เพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.210274 พบว่า อยู่ในช่วงปฏิเสธ H_0 ทำให้เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ผู้วิจัยแก้ไขด้วยการเพิ่มตัวแปรล่าของระยะเวลา คือ AR(1) ในสมการ

การวิเคราะห์มูลค่าการนำเข้าสินค้าขั้นกลาง พบว่า มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) การแก้ปัญหาโดยการตัดตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระในระดับสูง ในกรณีนี้คืออัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอง (EXB_t) ภาษีส่งออกสินค้าไทยไปเวียดนาม (T_t) การลงทุนของไทยในประเทศเวียดนาม (I_t) และไม่มีปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ (Heteroskedasticity) นอกจากนี้ยังมีค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.038199 พบว่า อยู่ในช่วงปฏิเสธ H_0 ทำให้เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ผู้วิจัยแก้ไขด้วยการเพิ่มตัวแปรล่าของระยะเวลา คือ AR(1) ในสมการ

การวิเคราะห์มูลค่าการนำเข้าเครื่องจักรและอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยการตัดตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระในระดับสูง ในกรณีนี้คืออัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอง (EXB_t) ภาษีส่งออกสินค้าไทยไปเวียดนาม (T_t) และมีปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ (Heteroskedasticity) ดังนั้นจึงแก้ไขปัญหาด้วยวิธี Heteroskedasticity Corrected Standard Errors ด้วยวิธีของ white เพื่อบรรเทาปัญหา ดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.568592 พบว่า อยู่ในช่วงปฏิเสธ H_0 ทำให้เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ผู้วิจัยแก้ไขด้วยการเพิ่มตัวแปรล่าของระยะเวลา คือ AR(1) ในสมการ

การวิเคราะห์มูลค่าการนำเข้าเครื่องจักรและอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยการตัดตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระในระดับสูง ในกรณีนี้คือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเวียดนามที่แท้จริง (GDP_t) อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอง (EXB_t) ภาษีส่งออกสินค้าไทยไปเวียดนาม (T_t) การลงทุนของไทยในประเทศเวียดนาม (I_t) และมีปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ (Heteroskedasticity) ดังนั้นจึงแก้ไขปัญหาด้วยวิธี Heteroskedasticity Corrected Standard Errors ด้วยวิธีของ white เพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.708905 พบว่า อยู่ในช่วงปฏิเสธ

H_0 ทำให้เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ผู้วิจัยแก้ไขด้วยการเพิ่มตัวแปร
ล่าของระยะเวลา คือ AR(1) ในสมการ

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลการนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม จำแนกตาม
ประเภทสินค้า 5 กลุ่ม

สมการ	Q_t	Qc_t	Qo_t	Qi_t	Qh_t	Qm_t
C	- 1590000000** (-2.327)	-44519347 (-0.965)	-369000000** (-2.754)	- 298000000*** (-3.497)	-7422511 (-0.030)	-216000000 (-0.946)
GDP_t	0.069*** (9.590)	0.013*** (40.251)	0.013*** (5.624)	0.003** (1.989)	0.0167** (2.585)	
EXB_t		-1988216** (-2.421)				
XP_t	16452270*** (3.587)		2883809* (1.887)	6909488*** (8.492)	-5958228 (-1.588)	4385954*** (5.090)
T_t	-0.132 (-0.584)	-0.084*** (-4.994)				
I_t	-317.979*** (-4.07)	-82.579*** (-4.873)	-46.452*** (-1.414)		-89.930 (-0.994)	
R-square	0.9918	0.9897	0.9807	0.9904	0.7050	0.8700
F-stat	480.907***	627.156***	235.711***	670.230***	11.951***	60.206***
D.W.	1.736	1.865	1.743	2.215	1.692	1.767

โดยกำหนดให้

* แทน ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

** แทน ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** แทน ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ค่าในวงเล็บ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

Q_t คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าโดยรวมของไทยในประเทศเวียดนาม (ดอลลาร์)

Qc_t คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนของไทยในประเทศเวียดนาม (ดอลลาร์)

Qo_t คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคของไทยในประเทศเวียดนาม (ดอลลาร์)

Qi_t คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าชิ้นกลางของไทยในประเทศเวียดนาม (ดอลลาร์)

Qh_t คือ มูลค่าการนำเข้าหนังสือของไทยในประเทศเวียดนาม (ดอลลาร์)

Qm_t คือ มูลค่าการนำเข้าเครื่องจักรและอิเล็กทรอนิกส์ของไทยในประเทศเวียดนาม (ดอลลาร์)

GDP_t คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเวียดนาม (ดอลลาร์)

EXB_t	คือ	อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอง (บาทต่อ 100 ดอง)
XP_t	คือ	ดัชนีราคาสินค้าส่งออกของไทยไปประเทศเวียดนาม (ร้อยละ)
T_t	คือ	ภาษีการนำเข้าสินค้าไทยของเวียดนาม (ดอลลาร์)
I_t	คือ	การลงทุนของไทยในประเทศเวียดนาม (ดอลลาร์)

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าทุกสมการค่า F-statistic มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 หมายความว่าความแปรปรวนของตัวแปรอิสระในแบบจำลองมีความใกล้เคียงกัน ถือได้ว่าแบบจำลองมีความเหมาะสม ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R-square) มีค่าใกล้เคียง 1 แสดงว่าตัวแปรอิสระรวมกันอธิบายตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้าสินค้า ได้แก่ การลงทุนของไทยในประเทศเวียดนาม ดัชนีราคาสินค้าส่งออกของไทยไปประเทศเวียดนาม ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศเวียดนาม โดยผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศเวียดนาม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการนำเข้าสินค้าไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ต่อมาคือดัชนีราคาสินค้าส่งออกของไทยไปประเทศเวียดนาม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการนำเข้าสินค้าไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 และการลงทุนของไทยในประเทศเวียดนาม มีความสัมพันธ์ในทางลบกับการนำเข้าสินค้าไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

อภิปรายผล

ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนามมี 3 ปัจจัยหลัก คือ ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศเวียดนาม ดัชนีราคาสินค้าส่งออกของไทยไปเวียดนาม และการลงทุนของไทยในประเทศเวียดนาม โดยผู้วิจัยมีประเด็นที่อภิปรายเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจน ดังนี้

1. ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศเวียดนาม มีผลต่อการนำเข้าสินค้า ไทยของประเทศเวียดนามในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ กล่าวคือ รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น ทำให้มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นตามไปด้วย แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ, 2556)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีราคาสินค้าส่งออกของไทยไปเวียดนามกับการนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนามมี 2 รูปแบบ คือ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งไม่เป็นไปตามทฤษฎีอุปสงค์ที่กล่าวว่า ราคาความสัมพันธ์ทางตรงกันข้ามกับปริมาณ อาจเกิดจากมีหลายปัจจัยแทรกเข้ามา ส่งผลให้ปัจจัยดัชนีราคาไม่ไปตามทฤษฎี เช่น

2.1 พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) ผู้บริโภคโดยส่วนใหญ่มีความภักดีต่อสินค้าไทยสูง (Brand Loyalty) ทำให้ผู้บริโภคยอมซื้อสินค้าไทยแม้ว่ามีราคาสูงขึ้น

2.2 ส่วนแบ่งการตลาด (Market share) ส่วนแบ่งการตลาดของสินค้าในกลุ่มหนังสือของไทยมีมูลค่าสูงเป็นลำดับ 4 ที่ส่งออกไปเวียดนาม ซึ่งส่งผลให้อำนาจในการกำหนดราคาสินค้าของไทยสูงขึ้นจากเดิม

2.3 หนังสือเป็นลักษณะของสินค้ากิฟเฟน (Giffen Goods) ซึ่งไม่เป็นไปตามกฎอุปสงค์ กล่าวคือ เมื่อราคาสินค้าสูงขึ้น ความต้องการซื้อ ก็จะสูงขึ้นตาม เนื่องจากราคาสินค้าไทยที่สูงขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งรายอื่น (อิตาลี เกาหลี ญี่ปุ่น) ยังมีราคาถูกกว่า ซึ่งอาจเกิดจากความได้เปรียบด้านการขนส่งสินค้าของไทยที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันกับประเทศเวียดนาม นอกจากนี้แรงงานไทยมีความชำนาญทางการผลิต และมีค่าจ้างต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย

1.1 ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้าสินค้าไทยของประเทศเวียดนาม และความสัมพันธ์เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อรัฐบาลในแง่การกำหนดนโยบายเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาค้าระหว่างไทย-เวียดนาม

1.2 เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการที่ต้องการทำธุรกิจระหว่างประเทศสามารถพิจารณาได้จากแนวโน้มของการเจริญเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เพื่อวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับความเป็นจริง อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการยังต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการค้าระหว่างประเทศอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาต่อไป

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาจากข้อมูลแบบอนุกรมเวลา ซึ่งมีข้อจำกัดทางการวิจัยหลายประการ ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และสามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางการค้าระหว่างประเทศได้อย่างชัดเจนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. (2560). **กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2560, จาก <http://www.mfa.go.th/business/th/home>
วันรักษ์ มิ่งมณีนาคน. (2556). **หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

World Bank. (2018). **World Integrated Trade Solution**. Retrieved May 9, 2018, from <https://wits.worldbank.org/>

**ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน
อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย**

**COST AND RETURN OF TOBACCO CULTIVATION FARMERS IN PRATHATBANGPUAN
DISTRICT, MUANG DISTRICT, NONGKHAI PROVINCE**

ลลิตา ปาลันทม¹

¹ครูผู้ช่วยสอน โรงเรียนวิสุทธิวงศ์ อุดรธานี

Lalita Paluntom¹

¹Assistant Teacher, Visutthivong School, Udon Thani

(Received: August 23, 2019; Revised: September 19, 2019; Accepted: October 7, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการเพาะปลูกยาสูบ ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 114 ครัวเรือน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 45.08 ปี มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.96 คน ปลูกยาสูบเป็นอาชีพหลัก มีประสบการณ์ปลูกยาสูบเฉลี่ย 9.84 ปี ต้นทุนการปลูกยาสูบแบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 6,864.26 บาทต่อไร่ต่อปี ต้นทุนผันแปร 14,026.21 บาทต่อไร่ต่อปี รวมต้นทุนทั้งหมด 20,890.47 บาทต่อไร่ต่อปี มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 192.77 กิโลกรัมต่อปี ราคาขายเฉลี่ย 87.20 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้มีรายรับเฉลี่ย 32,287.84 บาทต่อไร่ต่อปี และผลตอบแทนสุทธิ 5,634.21 บาทต่อไร่ต่อปี

คำสำคัญ: ต้นทุนการผลิต, ผลตอบแทน, ยาสูบ

ABSTRACT

The purposes of this study were to study general condition of tobacco cultivation, cost and return of tobacco cultivation of farmers in Phrathatbangphuan District, Muang District, NongKhai Province. The sample were 114 farmers. Data was analyzed using descriptive statistics: frequency, standard deviation, mean, percentage, maximum and minimum values.

The results of this research showed that the most of farmers were female aged 45.08, primary education level and there are 4 members in families. Most of plant tobacco cultivation is a major occupation which an average of 9.84 years of experience. The cost of tobacco cultivation is fixed cost of 6,864.26 baht per rai a year. The variable cost is 14,026.21 baht per rai a year. Total cost is 20,890.47 baht per rai a year. Yield is 192.77 kg a year. Average selling price is 87.20 baht per

kilogram. The average revenue is 32,287.84 baht per rai a year. And the average net return is 5,634.21 baht per rai a year.

Keywords: Cost of Production, Benefit, Tobacco

ความสำคัญของปัญหา

ภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนมีการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านรายได้และมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ได้ส่งผลให้แบบแผนการดำรงชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้เกษตรกรหันมาปลูกพืชไร่มากขึ้น ที่ช่วยส่งเสริมด้านรายได้และชีวิตความเป็นอยู่เพิ่มมากขึ้นนั่นก็คือการปลูกยาสูบ โดยเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบเป็นบุคคลวัยทำงานที่มีความสำคัญ เพราะเป็นวัยที่เป็นกำลังของชาติ ต้องรับผิดชอบตนเอง ครอบครัว และสังคม ต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว สร้างหลักฐานความมั่นคงของชีวิต ให้การศึกษาแก่บุตรธิดา ตลอดจนดูแลบิดามารดา จึงทำให้เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบต้องเผชิญกับความเครียดภาวะบีบคั้นหลายด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เกษตรกรจึงได้มีการนำสารเคมีและยาฆ่าแมลงมาใช้ในการบำรุงรักษาต้นยาสูบเพื่อช่วยในการเพิ่มผลผลิต ทำให้มีโอกาสสัมผัสสารเคมีโดยตรงเมื่อต้องเร่งให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่ต้องการ ทำให้การพักผ่อนไม่เพียงพอ ยาสูบเป็นพืชไร่ที่สำคัญที่ทำรายได้ให้กับชาวไร่ เป็นพืชที่ให้รายได้ต่อไร่สูง มีราคาประกันการรับซื้อที่แน่นอนโดยประกาศเป็นทางการล่วงหน้าก่อนฤดูกาลเพาะปลูก ในอดีตได้จัดให้ยาสูบเป็นพืชไร่เศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศ การเพาะปลูกยาสูบในประเทศไทยยังเป็นที่นิยมปลูกกันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากรายได้ต่อไร่สูงกว่าพืชชนิดอื่น จนต้องมีมาตรการออกมาควบคุมกำหนดโควตาการเพาะปลูกจากกรมสรรพสามิตอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันการปลูกเกินโควตาจนเกิดปัญหาที่แก้ไขได้ยาก (ลำพวรรณ ศิริแก้ว, 2554)

เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีการปลูกยาสูบในอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากยาสูบเป็นพืชที่ต้องการของตลาดมากขึ้น ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบมีรายได้ดี มีเงินทุนหมุนเวียนคล่องตัว จึงทำให้ครอบครัวในพื้นที่ใกล้เคียงเกิดความสนใจในการปลูกยาสูบด้วย แต่การปลูกยาสูบนั้นต้องใช้เวลาในการลงทุนสูง เช่นเดียวกับผลตอบแทนที่จะได้ก็มีมาก การลงทุนปลูกยาสูบได้ จึงต้องมีการกู้ยืมเงินเพื่อมาใช้ในการลงทุน แต่ก็มีเกษตรกรบางคนที่ไม่เอาเงินเก็บของตนมาลงทุนเพราะคิดว่าจะได้ผลตอบแทนที่สูง จึงส่งผลให้มีผู้ปลูกยาสูบเพิ่มมากขึ้น ขณะที่ผู้รับซื้อไม่ได้เพิ่มขึ้นด้วย ผลที่ตามมาคือทำให้ผู้ปลูกยาสูบมีรายได้ลดลง เนื่องจากปริมาณผลผลิตยาสูบมีมากกว่าปริมาณที่รับซื้อ ส่งผลให้ราคาของยาสูบมีราคาถูกและไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน และทำให้เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบขาดทุนและไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวังไว้ ทำให้การหมุนเวียนเงินทุนในการทำการเกษตรหมุนไม่ทัน (สมชาย เทพารักษ์, 2558)

จากความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกยาสูบของเกษตรกรในตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยผลจากการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางให้กับเกษตรกรและผู้สนใจในธุรกิจปลูกยาสูบ เพื่อใช้ในการวางแผนการผลิตและการลงทุนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการเพาะปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการเพาะปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 160 ราย จากเกษตรกรทั้ง 11 หมู่บ้าน กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ยามานะ (Yamane, 1967) ณ ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 114 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และประสบการณ์การปลูกยาสูบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนคงที่ในการปลูกยาสูบ ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน เครื่องมือและอุปกรณ์การผลิต และเงินทุนที่ใช้ในการผลิต

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนผันแปรในการปลูกยาสูบ ได้แก่ วัตถุดิบ เมล็ดพันธุ์ยาสูบ ค่าแรงงานในการเตรียมแปลงเพาะ ค่าแรงในการเตรียมไร่ปลูก ค่าแรงในการเก็บใบยา ค่าปุ๋ยและค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนจากการปลูกยาสูบ ได้แก่ รายได้จากการจำหน่ายยาสูบต่อไร่ วิธีการจำหน่าย การทำสัญญา

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปลูกยาสูบ ได้แก่ เงินลงทุน การเพาะปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การหั่น การตาก การเก็บยาที่ตาก และการขาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ข้อมูลทั้งแบบปฐมภูมิและทุติยภูมิโดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละประเภท ได้ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ในการศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบฤดูกาลผลิต 2557/2558 ในเขตตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลส่วนนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปลูกยาสูบ จากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์เอกสารรายงาน และบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด โดยแสดงผลการวิเคราะห์ในลักษณะตารางประกอบการอธิบาย

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปและข้อมูลการเพาะปลูกยาสูบของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 39 คน (ร้อยละ 34.82) และเพศหญิง จำนวน 73 คน (ร้อยละ 65.18) โดยส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษา (จำนวน 89 คน, ร้อยละ 79.46) รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (จำนวน 15 คน, ร้อยละ 13.39) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (จำนวน 8 คน, ร้อยละ 7.14) ตามลำดับ

ด้านอายุ เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ มีอายุต่ำสุด 25 ปี สูงสุด 62 ปี มีอายุเฉลี่ย 45.08 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 48-55 ปี (จำนวน 34 คน, ร้อยละ 29.82) รองลงมาคือ 33-40 ปี (จำนวน 33 คน, ร้อยละ 28.95) และ 41-47 ปี (จำนวน 28 คน, ร้อยละ 24.56) ตามลำดับ

ด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบมีสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด ครัวเรือนละ 6 คน ต่ำสุดครัวเรือนละ 2 คน และมีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 3.96 คน โดยส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกระหว่าง 3-4 คน (จำนวน 88 ครัวเรือน, ร้อยละ 77.19) รองลงมาคือ 5-6 คน (จำนวน 21 ครัวเรือน, ร้อยละ 18.42) และ 1-2 คน (จำนวน 5 ครัวเรือน, ร้อยละ 4.39) ตามลำดับ

ด้านประสบการณ์การปลูกยาสูบ เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกยาสูบสูงสุด 30 ปี ต่ำสุด 1 ปี มีประสบการณ์ปลูกยาสูบเฉลี่ย 9.84 ปี โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 1 – 6 ปี (จำนวน 44 ครัวเรือน, ร้อยละ 38.60) รองลงมาคือ 7 – 12 ปี (จำนวน 37 ครัวเรือน, ร้อยละ 32.46) และ 13 - 18 ปี (จำนวน 21 ครัวเรือน, ร้อยละ 18.42) ตามลำดับ

2. ต้นทุนการผลิตการปลูกยาสูบ

2.1 ต้นทุนคงที่ (Fixed cost)

ผลการศึกษาต้นทุนคงที่การปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดการคำนวณค่าเสื่อมราคาของเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตในการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

รายการ	ราคา/ หน่วย	จำนวนเฉลี่ย	มูลค่าซาก	อายุการใช้งาน	ค่าเสื่อมราคาต่อไร่ต่อปี	สัดส่วน (%)
รถไถ (คัน)	44,157.89	0.61	4,062.28	14.87	743.06	12.75
เครื่องสูบน้ำ (เครื่อง)	5,765.75	0.92	601.32	8.88	255.84	4.39
ตราซัง(อัน)	485.79	0.61	64.47	12.17	9.20	0.16
รถเข็น (คัน)	1,272.81	0.79	102.19	6.73	64.84	1.11
รถอีแต็ก (คัน)	30,536.84	0.93	412.72	11.55	1,170.47	20.08

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	ราคา/ หน่วย	จำนวน เฉลี่ย	มูลค่าซาก	อายุ การใช้งาน	ค่าเสื่อมราคา ต่อไร่ต่อปี	สัดส่วน (%)
เครื่องหัน (เครื่อง)	10,785.09	0.75	452.63	9.29	397.06	6.81
จอบ (ด้าม)	174.61	2.44	8.25	4.54	44.45	0.76
เสียม (ด้าม)	117.46	1.52	6.49	4.33	19.19	0.33
ท่อสูบน้ำ (เมตร)	86.58	66.40	18.85	6.56	421.94	7.24
สายยาง (เมตร)	357.89	0.72	4.17	9.39	13.04	0.22
เครื่องพ่นยา (เครื่อง)	3,645.18	1.00	42.11	7.05	246.87	4.24
พลาสติกคลุมแปลง (ผืน)	610.75	3.51	5.46	3.35	308.33	5.29
มีด (เล่ม)	449.43	2.04	6.49	1.48	297.12	5.10
เชือกฟาง (ม้วน)	30.06	3.24	1.42	2.29	20.24	0.35
กระสอบ (ใบ)	4.57	178.68	4.18	2.93	133.93	2.30
ถังน้ำ (ถัง)	7.50	2.99	4.68	2.46	3.48	0.06
หมวก (ใบ)	28.85	3.34	1.12	1.53	30.07	0.52
รองเท้าบูท (คู่)	135.73	3.07	4.64	3.10	64.21	1.10
ถาดหลุมเพาะกล้า(ถาด)	67.97	243.65	4.14	6.32	1,265.47	21.71
หิน (อัน)	120.88	1.32	0.37	1.82	42.25	0.73
ตะเภา (อัน)	24.45	147.68	2.90	8.46	206.00	3.53
คราด (อัน)	90.61	0.75	3.62	3.09	10.06	0.17
ถุงมือ (คู่)	19.56	8.77	2.39	1.34	60.97	1.05
กรรไกรตัดแต่ง (อัน)	1.23	0.04	0.09	0.05	0.37	0.01
รวม	98,977.48	675.77	5,816.98	133.58	5,828.46	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเสื่อมราคาของเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตเท่ากับ 5,828.46 บาท/ไร่/ปี โดยราคาที่มีค่าเสื่อมราคาสูงที่สุดคือ ถาดหลุมเพาะกล้า คิดเป็นร้อยละ 21.71 จากค่าเสื่อมราคาทั้งหมด รองลงมา คือ รถอีแต๋น (ร้อยละ 20.08) และรถไถ (ร้อยละ 12.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 รายการต้นทุนคงที่การปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

รายการ	ต้นทุน (บาทต่อไร่ต่อปี)		รวม	สัดส่วน
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด		
1. ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์		5,827.74	5,827.74	84.90
2. ค่าเช่าที่ดิน (บาท/ปี)	-	1,000.00	1,000.00	14.57
3. ค่าภาษีที่ดิน (บาท/ปี)	2.38	-	2.38	0.03
4. ค่าเสียโอกาสของเงินทุน (บาท/ปี)	-	34.14	34.14	0.50
รวม	2.38	6,861.88	6,864.26	100.00

จากตารางที่ 2 ต้นทุนคงที่การปลูกยาสูบมีค่าเท่ากับ 6,864.26 บาท/ไร่/ปี จำแนกเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์ 5,827.74 บาท/ไร่/ปี ค่าเช่าที่ดิน 1,000 บาท/ไร่/ปี ค่าเสียโอกาสของเงินทุน 34.14 บาท/ไร่/ปี และค่าภาษีที่ดิน 2.38 บาท/ไร่/ปี ตามลำดับ

2.2 ต้นทุนผันแปร (Variable Costs)

ผลการศึกษาด้านต้นทุนผันแปรการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย เมล็ดพันธุ์ยาสูบ ค่าแรงงานในการเตรียมแปลงเพาะกล้า ค่าแรงงานในการเตรียมไร่ปลูก ค่าแรงงานในการเก็บใบยา/หั่นใบยา/ตากใบยา ค่าปุ๋ยและค่าปราบศัตรูพืชที่ใช้ในการปลูกยาสูบ ค่าน้ำ - ค่าไฟ - ค่าน้ำมัน และค่าเสียโอกาสของเงินทุน แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รายการต้นทุนผันแปรการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

รายการ	ต้นทุน(บาทต่อไร่ต่อปี)		รวม	สัดส่วน
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด		
1. เมล็ดพันธุ์ยาสูบ				
- เก็บไว้จากปีก่อน	-	97.96	97.96	0.70
- ซื้อ	2,915.81	-	2,915.81	20.79
รวม	2,915.81	97.96	3,013.77	21.49
2. ค่าแรงในการเตรียมแปลงเพาะกล้า				
- ค่าเตรียมดิน	283.05	284.80	567.85	4.05
- ค่ารถน้ำ ดูแลรักษา	3.81	576.10	579.91	4.13
- ค่าซ่อมเพาะกล้า	1.23	75.51	76.74	0.55
- ค่าพ่นยาปราบศัตรูพืชและเบ็ดเตล็ด	-	81.71	81.71	0.58
รวม	288.09	1,018.12	1,306.21	9.31
3. ค่าแรงงานในการเตรียมไร่ปลูก				
- ค่าแผ้วถางหญ้าก่อนไถ	4.40	85.27	89.67	0.64
- ค่ายกร่อง	35.00	78.56	113.56	0.81
- ค่ากาแฉกขุดหลุม	1.84	115.38	117.22	0.84
- ค่าปลูกซ่อม	3.07	91.49	94.56	0.67
- ค่าใส่ปุ๋ย	7.37	142.74	150.11	1.07
- ค่าพรวนดิน	12.08	88.57	100.65	0.72
- ค่ารดปุ๋ย	-	34.18	34.18	0.24
- ค่าพ่นยาปราบศัตรูพืช	-	77.90	77.90	0.56
- ค่าตอนยอด/เด็ดแขนง	23.33	151.22	174.55	1.24
- ค่าให้น้ำในไร่	-	175.93	175.93	1.25
- ค่าถอนทำลายต้นยาในไร่	32.95	47.59	80.54	0.57
รวม	120.04	1,088.83	1,208.87	8.62

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	ต้นทุน(บาทต่อไร่ต่อปี)		รวม	สัดส่วน
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด		
4. ค่าแรงงานในการเก็บใบยา/หั่นใบยา/ตากใบยา				
- ค่าเก็บใบยา	106.84	489.95	596.79	4.25
- ค่าขนส่งใบยาจากไร่เข้าบ้าน	4.30	110.63	114.93	0.82
- ค่านำใบยาเข้าเครื่องหั่น	0.61	211.44	212.05	1.51
- ค่าหั่นใบยา	25.07	717.12	742.19	5.29
- ค่าตากใบยา	958.02	1,557.16	2,515.18	17.93
รวม	1,094.84	3,086.30	4,181.14	29.81
5. ค่าปุ๋ยและค่าปราบศัตรูพืชที่ใช้ในการปลูกยาสูบ				
- ปุ๋ยเคมี	3,420.63	-	3,420.63	24.39
- ยาปราบศัตรูพืช	293.51	-	293.51	2.09
รวม	3,714.14	-	3,714.14	26.48
6. ค่าน้ำ – ค่าไฟ – ค่าน้ำมัน				
- ค่าไฟฟ้า	112.06	-	112.06	0.80
- ค่าน้ำมัน	420.23	-	420.23	3.00
รวม	532.29	-	532.29	3.80
7. ค่าเสียโอกาสของเงินทุน	43.33	26.46	69.79	0.50
รวมทั้งหมด	8,708.54	5,317.67	14,026.21	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า มีต้นทุนผันแปรรวมทั้งสิ้น 14,026.21 บาท/ไร่/ปี จำแนกเป็นค่าเมล็ดยาสูบมีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 2,915.81 บาท/ไร่/ปี ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 97.96 บาท/ไร่/ปี รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 3,013.77 บาท/ไร่/ปี

ค่าแรงในการเตรียมแปลงเพาะกล้า มีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 288.09 บาท/ไร่/ปี และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,018.12 บาท/ไร่/ปี รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 1,306.21 บาท/ไร่/ปี

ค่าแรงงานในการเตรียมไร่ปลูก มีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 120.04 บาท/ไร่/ปี และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,088.83 บาท/ไร่/ปี รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 1,208.87 บาท/ไร่/ปี

ค่าแรงงานในการเก็บใบยา/หั่นใบยา/ตากใบยา มีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,094.84 บาท/ไร่/ปี และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 3,086.30 บาท/ไร่/ปี รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 4,181.14 บาท/ไร่/ปี

ค่าปุ๋ยและค่าปราบศัตรูพืชที่ใช้ในการปลูกยาสูบ มีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 3,714.14 บาท/ไร่/ปี โดยปราศจากต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 3,714.14 บาท/ไร่/ปี

ค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าน้ำมัน มีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 532.29 บาท/ไร่/ปี โดยปราศจากต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 532.29 บาท/ไร่/ปี

ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน มีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 43.33 บาท/ไร่/ปี และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 26.46 บาท/ไร่/ปี รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 69.79 บาท/ไร่/ปี

2.3 ต้นทุนรวมการผลิต (Total Cost)

ผลการศึกษาด้านทุนการผลิตการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า มีต้นทุนรวมการผลิตเท่ากับ 20,890.47 บาท/ไร่/ปี จำแนกเป็น ต้นทุนคงที่ 6,864.26 บาท/ไร่/ปี และต้นทุนผันแปร 14,026.21 บาท/ไร่/ปี แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รายการต้นทุนรวมการผลิตการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

รายการ	ต้นทุน(บาทต่อไร่ต่อปี)		รวม	สัดส่วน
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด		
ต้นทุนคงที่ (TFC)	2.38	6,861.88	6,864.26	32.86
1. ค่าเช่าที่ดิน	-	1,000.00	1,000.00	4.79
2. ภาษีที่ดิน	2.38	-	2.38	0.01
3. ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์	-	5,827.74	5,827.74	27.90
4. ค่าเสียโอกาสของเงินทุน	-	34.14	34.14	0.16
ต้นทุนผันแปร (TVC)	8,708.54	5,317.67	14,026.21	67.14
1. เมล็ดพันธุ์ยาสูบ	2,915.81	97.96	3,013.77	14.43
2. ค่าแรงในการเตรียมแปลงเพาะกล้า	288.09	1,018.12	1,306.21	6.25
3. ค่าแรงในการเตรียมไร่ปลูก	120.04	1,088.83	1,208.87	5.79
4. ค่าแรงงานในการเก็บใบยา/หั่นใบยา/ตากใบยา	1,094.84	3,086.30	4,181.14	20.01
5. ค่าปุ๋ยและค่าปราบศัตรูพืชที่ใช้ในการปลูกยาสูบ	3,714.14	-	3,714.14	17.78
6. ค่าน้ำ – ค่าไฟ – ค่าน้ำมัน	532.29	-	532.29	2.55
7. ค่าเสียโอกาสของเงินทุน	43.33	26.46	69.79	0.33
ต้นทุนรวม (TC)	8,710.92	12,179.55	20,890.47	100.00

3. การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการปลูกยาสูบ

การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการปลูกยาสูบ ของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงปริมาณผลผลิต ราคาขาย และรายรับจากการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

รายการ	จำนวน	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย
ปริมาณผลผลิต (กิโลกรัม/ปี)	114	200	2,000	192.77
ราคาขาย (บาท/กิโลกรัม)	114	70	100	87.20
รายรับรวม (บาท/ไร่/ปี)	114	16,000	180,000	32,287.84

จากตารางที่ 5 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบได้ปริมาณผลผลิตสูงสุด 2,000 กิโลกรัม/ปี ต่ำสุด 200 กิโลกรัม/ปี มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 192.77 กิโลกรัม/ปี สามารถขายได้ราคาสูงสุด 100 บาท/กิโลกรัม ต่ำสุด 70 บาท/กิโลกรัม มีราคาขายเฉลี่ย 87.20 บาท/กิโลกรัม มีรายรับจากการผลิตสูงสุด 180,000 บาท/ไร่/ปี ต่ำสุด 16,000 บาท/ไร่/ปี มีรายรับเฉลี่ย 32,287.84 บาท/ไร่/ปี

ตารางที่ 6 ผลตอบแทนจากการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

รายการ	บาท/ไร่/ปี
ต้นทุนรวม (TC)	20,890.47
ต้นทุนคงที่ทั้งหมด (TFC)	6,864.26
ต้นทุนผันแปรทั้งหมด (TVC)	14,026.21
รายรับรวม (TR)	26,524.68
ผลตอบแทนสุทธิ	5,634.21

จากตารางที่ 6 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีผลตอบแทนสุทธิจากการผลิตเท่ากับ 5,634.21 บาท/ไร่/ปี

อภิปรายผล

จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. เกษตรกรในตำบลพระธาตุบังพวน มีการปลูกยาสูบจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 45.08 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.96 คน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานของ เกษฏร ว่องไว (2546) โดยส่วนใหญ่เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 38.25 ปี และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เท่ากับ 2.55 คน

2. ต้นทุนคงที่ของการปลูกยาสูบที่มีสัดส่วนสูงสุดคือ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เนื่องจากการปลูกยาสูบในปัจจุบันต้องใช้ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีสัดส่วนสูงกว่ารายการอื่น

3. ผลจากการศึกษาจะเห็นได้ว่าต้นทุนการปลูกยาสูบค่อนข้างสูง เนื่องจากปัจจุบันวัตถุดิบทางการเกษตร ค่าแรงคนงาน มีแนวโน้มสูงขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ในปัจจุบันเกษตรกรนิยมใช้ปุ๋ยเคมีในการเพาะปลูกเป็นส่วนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 เกษตรกรมีต้นทุนผันแปรที่เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยเคมี หากต้องการลดต้นทุนการผลิต อาจเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทน ซึ่งจะช่วยปรับโครงสร้างของหน้าดินให้เกิดความสมดุล และจะเพิ่มผลตอบแทนจากการผลิตได้เป็นอย่างดี

1.2 เกษตรกรควรตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งมีส่วนช่วยในการกำหนดราคาไม่ให้ต่ำจนเกินไป

1.3 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความสามารถทางการแข่งขันให้กับเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกพืชชนิดอื่น เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการผลิต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการวางแผนการเพาะปลูกในอนาคตได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา ว่องไว. (2546). การผลิตและการซื้อขายยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียโดยการทำสัญญากับ สถานีใบยาในอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคายปีพ.ศ. 2545. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลำพวรรณ ศิริแก้ว. (2554). ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกยาสูบในเขตอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมชาย เทพารักษ์. (2558). วิธีการปลูกยาสูบ. อุดรธานี: สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. (2nd Ed.). New York: Harper and Row.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาตีพิมพ์บทความ

1. ผลงานที่ส่งมาเพื่อตีพิมพ์ต้องไม่เคยผ่านการเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ผลงานที่ส่งมาเพื่อตีพิมพ์ต้องไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น
3. ผลงานที่ส่งมาเพื่อตีพิมพ์ต้องเป็นบทความที่มีคุณค่าทางวิชาการ เกิดขึ้นจากผู้เขียนได้ทำการทดลอง สร้างสรรค์ สังเคราะห์ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานโดยตรง หรือเป็นบทความที่เสนอถึงความคิด หรือหลักการใหม่ที่เป็นไปได้และมีทฤษฎีสนับสนุนอย่างเพียงพอ มีประโยชน์ต่อการศึกษาและการวิจัย
4. ผลงานที่ส่งมาเพื่อตีพิมพ์ต้องไม่ได้ลอกเลียนหรือดัดทอนมาจากผลงานวิจัยของผู้อื่นหรือจากบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือปราศจากการอ้างอิงที่ถูกต้อง
5. ผู้เขียนต้องจัดเตรียมต้นฉบับตามรูปแบบตามข้อกำหนดในการส่งต้นฉบับอย่างเคร่งครัด
6. ผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของบทความที่ส่งตีพิมพ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว
7. บทความจะต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากกองบรรณาธิการและการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์บทความละ 2 ท่าน

การเตรียมต้นฉบับ

ทางกองบรรณาธิการยินดีรับตีพิมพ์ผลงานวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ ตัวอักษรสีดำ พิมพ์ในกระดาษขาว ขนาดมาตรฐาน A4 และไม่มีเส้นบรรทัด การตั้งค่าน้ำกระดาษ เว้นขอบบนและขอบซ้าย 3.81 ซม. ขอบล่างและขอบขวา 2.54 ซม. มีความยาวไม่เกิน 15 หน้า และใช้ระบบการอ้างอิง APA

รูปแบบและขนาดตัวอักษร

ส่วนประกอบบทความ	บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Font: TH SarabunPSK)	
	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อเรื่องภาษาไทย	16 [กึ่งกลางหน้ากระดาษ]	ตัวหนา
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ	16 [กึ่งกลางหน้ากระดาษ]	ตัวหนา/ตัวพิมพ์ใหญ่
ชื่อผู้เขียน และผู้เขียนร่วม	14 [กึ่งกลางหน้ากระดาษ]	ตัวปกติ
ชื่อหน่วยงานของผู้เขียนบทความ	14 [กึ่งกลางหน้ากระดาษ]	ตัวปกติ
บทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [กึ่งกลางหน้ากระดาษ]	ตัวหนา
เนื้อหาในบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [กระจายแบบไทย]	ตัวปกติ
หัวข้อคำสำคัญ	16 [ชิดซ้ายหน้ากระดาษ]	ตัวหนา
เนื้อหาภายในหัวข้อคำสำคัญ	16 [กระจายแบบไทย]	ตัวปกติ

ส่วนประกอบบทความ	บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Font: TH SarabunPSK)	
	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
หัวข้อหลักต่างๆ ได้แก่ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา วิธีดำเนินการ วิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	16 [ชิดซ้ายหน้ากระดาษ]	ตัวหนา
เนื้อหาภายในหัวข้อหลักต่างๆ ได้แก่ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา วิธีดำเนินการ วิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	16 [กระจายแบบไทย]	ตัวปกติ
หัวข้อกิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)	16 [ชิดซ้ายหน้ากระดาษ]	ตัวหนา
เนื้อหาภายในหัวข้อกิตติกรรมประกาศ	16 [กระจายแบบไทย]	ตัวปกติ
หัวข้อเอกสารอ้างอิง	16 [ชิดซ้ายหน้ากระดาษ]	ตัวหนา
เนื้อหาภายในหัวข้อ	16 [ชิดซ้ายหน้ากระดาษ]	ตัวปกติ

การอ้างอิงในเนื้อหาและเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีในส่วนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ และให้ใช้การอ้างอิงตามระบบอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยมีรายละเอียดการอ้างอิงดังนี้

1. การอ้างอิงในเนื้อหา

1.1 กรณีการอ้างอิงเอกสารภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ชื่อสกุลตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ ในเอกสาร เช่น (Voss, 1998) หรือ Voss (1998) แล้วแต่โครงสร้างประโยค และ ในกรณีที่ผู้นิพนธ์มากกว่า 3 คนขึ้นไป (Paul et al., 1999) หรือ Paul et al. (1999)

1.2 กรณีการอ้างอิงเอกสารภาษาไทย ให้ใส่ชื่อและนามสกุลของผู้นิพนธ์ ตามด้วยปี พ.ศ. เช่น (กริช สืบสนธิ์, 2545) หรือ กริช สืบสนธิ์ (2545) และ (ดำรง สืบสกุล และคณะ, 2550) หรือ ดำรง สืบสกุล และคณะ (2550) ในกรณีที่ผู้นิพนธ์มากกว่า 3 คนขึ้นไป

1.3 การอ้างอิง กรณีที่มีเอกสารมากกว่าหนึ่งชื่อเรื่อง โดยผู้แต่งคนเดียวกันและพิมพ์ปีเดียวกันควรกำหนดอักษร ก ข ค... กำกับไว้ที่ปี พ.ศ. ด้วย สำหรับเอกสารภาษาไทย เช่น สุทัศน์ ยกส้าน (2529ก) หรือ (สุทัศน์ ยกส้าน, 2529ก) และอักษร a, b, c, ... สำหรับภาษาต่างประเทศ Jackson (2009a) หรือ (Jackson, 2009a)

1.4 การอ้างอิงเอกสารมากกว่าหนึ่งรายการในวงเล็บเดียวกัน ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร โดยค้นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค “;” ไม่ต้องเว้นหน้าเครื่องหมายนี้ แต่ให้มีหนึ่งเว้น 1 ตัวอักษร วรรคหลังเครื่องหมาย เช่น (เยาวนุช แสงยนต์, 2551; สุพาตา อินทรานุกูล, 2545) และ (Kartner, 1973; Kartner & Russel, 1975)

1.5 การอ้างอิงเอกสารที่ผู้แต่งเป็นสถาบัน ในการอ้างอิงทุกครั้งให้ระบุชื่อเต็มของสถาบัน เช่น ธนาคารกรุงไทย จำกัด (2542) หรือ (ธนาคารกรุงไทย จำกัด, 2542) หรือ สมาคมเศรษฐศาสตร์เกษตรแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2545) หรือ (สมาคมเศรษฐศาสตร์เกษตรแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2545) อนึ่ง หากชื่อสถาบันนั้นยาวและมีชื่อย่อ ในการอ้างอิงครั้งแรกให้ระบุชื่อเต็มของสถาบัน และให้มีชื่อย่อในวงเล็บตรง ส่วนในการอ้างอิงครั้งต่อไปให้ระบุชื่อย่อของสถาบัน ดังตัวอย่าง

การอ้างอิงครั้งแรก (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม [ส.ป.ก.], 2542)
การอ้างอิงครั้งต่อไป (ส.ป.ก., 2542)

การอ้างอิงครั้งแรก (Food and Agriculture Organization [FAO], 1997) การ
อ้างอิงครั้งต่อไป (FAO, 1997)

1.6 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ปรากฏนามผู้แต่งให้ใช้คำว่า นิรนาม สำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า Anonymous สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศแทนชื่อผู้แต่ง เช่น (นิรนาม, 2541) (Anonymous, 1999)

1.7 การอ้างอิงสองทอด ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้อ้างอิงไว้ (Secondary Source) เขียนโดยการอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (Original) ที่ผู้อื่นนำมาอ้างอิงต่อในกรณีหนังสือของ ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล (2543) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ตามด้วย “อ้างใน” สำหรับเอกสารภาษาไทยหรือคำว่า “cited in” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้ที่นำผลงานนั้นมาอ้างอิง เช่น (McCracken, 1996 อ้างใน ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล, 2543) หรือ (สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2542 อ้างถึงใน จรูวรรณ พฤกษติกุล, 2549) (Campbell and Stanley, 1969 cited in Gay, 1992)

1.8 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ในตำแหน่งที่ต้องระบุปีที่พิมพ์ ให้ระบุ ม.ป.ป. สำหรับเอกสารภาษาไทย เช่น (สถาบันอินทรีจันทรสถิตย์เพื่อการค้นคว้าและพัฒนาด้าน พืชศาสตร์, ม.ป.ป.) และ n.d. สำหรับ เอกสารภาษาต่างประเทศ เช่น (Miller, n.d.)

2. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ ครั้งที่พิมพ์ (ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./
////////// สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่างเช่น

สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา. (2546). **กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฑาทอง.

ภิญโญ สาร. (2521). **หลักบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

Cogan, J. J. (1986). **Global Education: An Interview with John J. Cogan**. Teaching and Learning Elementary Social Studies. Boston: Allyn and Bacon, Inc.

2.2 บทความจากวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่)./
//////// เลขหน้าที่ปรากฏ.

ตัวอย่างเช่น

สายสนม ประดิษฐ์ดวง. (2541). ข้าวกล้องและรำข้าว-อาหารป้องกันโรค. **วารสารอุตสาหกรรมเกษตร**, 9(2), 38-41.

ณรงค์ ศรีสุวรรณ สุรพล เจริญพงศ์ และพิชัย วิชัยดิษฐ์. (2539). คุณสมบัติของชุดดินที่จัดตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดิน. **เอกสารวิชาการกองสำรวจและจำแนกดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**, 2(12), 12-18.

Nguyen, H. V., Dommel, H. W., & Marti, J. R. (1997). Direct phase-domain modeling of frequency-dependent overhead transmission lines. **IEEE Transaction on Power Delivery**, 12(3), 1335-1342.

2.3 รายงานการวิจัย/วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อวิทยานิพนธ์./ วิทยานิพนธ์/
//////// ชื่อปริญญา/ ชื่อสถาบัน.

ตัวอย่างเช่น

จิรพร สร้อยสุวรรณ. (2547). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชายในสถาบันราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกสุศึกษา ภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพวรรณ อีร์พันธ์เจริญ. (2546). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

2.4 เอกสารประกอบการสัมมนา/การประชุมทางวิชาการ

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ใน/ ชื่อการประชุม./
//////// เลขหน้าที่ปรากฏ./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่างเช่น

สุชน ตั้งทวีพัฒนา และ บุญล้อม ชีวะอิสระกุล. (2533). การใช้เมล็ดทานตะวันเป็นแหล่งโปรตีนและพลังงานในอาหารสัตว์ปีก. ใน **รายงานการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ครั้งที่ 28 (สาขาสัตวศาสตร์และประมง)**, หน้า 47-59. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Henderson, S. (1978). An evaluation of the filter feeding fishes, silver and bighead carp, for water quality improvement. In **Symposium on the Culture of Exotic Fishes**, pp. 121-136. Alabama: Auburn University.

2.5 ข้อมูลที่สืบค้นได้จากอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อเอกสาร./ สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./ จาก/
//////////แหล่งที่เข้าถึงได้

ตัวอย่างเช่น

ประสพ รัตนกร. (2548). **ใจเขาใจเรา**. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2548, จาก
<http://www.bnn.go.th/files/library/c-a03.htm>

Boyles, S. (2001). **World diabetes day has people pondering their risk**. Retrieved November 16, 2001, from <http://my.webmd.com/content/article/1667.51328>

2.6 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ชื่อ-สกุลของผู้ให้สัมภาษณ์./ (ปี./วัน/เดือนที่สัมภาษณ์)./
//////////ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์ (ถ้ามี), ชื่อหน่วยงานหรือที่อยู่ผู้ให้สัมภาษณ์.
สัมภาษณ์.

ตัวอย่างเช่น

สมควร ดีประเสริฐ. (2543, 12 เมษายน). ราชภัฏ. หมู่บ้านโนนม่วง ต.ศิลา อ.เมือง จ.ขอนแก่น.
สัมภาษณ์.

Chindaprasert, P. (1999, August 20). President. Khon Kaen University. **Interview**.

การส่งต้นฉบับ

สามารถส่งต้นฉบับผลงานออนไลน์ได้ที่ <https://ms.udru.ac.th/msjournals/> และ
สามารถติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
อาคาร 3 เลขที่ 64 ถนนทหาร ตำบลหมากแข้ง
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000
โทรศัพท์: 042-211040 ต่อ 1160 โทรสาร: 042-211069

งานวิจัยและบริการวิชาการ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
อาคาร 3 เลขที่ 64 ถนนทหาร ตำบลหมากแข้ง
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000
โทร : 042-211040 ต่อ 1160 โทรสาร : 042-211069
E-mail : ms@udru.ac.th
Website : <http://ms.udru.ac.th/msjournals>

